

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BELEDİYELERDE KATILIMCI DEMOKRASİ ARACI
OLARAK KENT KONSEYLERİ: SAMSUN ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Suat HATAM**

**Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Yönetimi
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Yönetimi**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN

MAYIS - 2012

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BELEDİYELERDE KATILIMCI DEMOKRASİ ARACI
OLARAK KENT KONSEYLERİ: SAMSUN ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Suat HATAM

Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Yönetimi
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Yönetimi

Bu tez 02/05/2012 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Hamza AL

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Suat HATAM

02.05.2012

ÖNSÖZ

Belediyelerde katılımı arttırmak için getirilen kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkinliğine ilişkin belediye meclisi üyelerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada Samsun örneği incelenmiştir.

Yüksek lisans tezimin, danışmanlığını üstlenen, her adımda bana destek veren, çalışmanın gelişmesini sağlayan, motive edici söylemi ve olumlu eleştirileriyle bana yol gösteren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN'e, tezimin hazırlanma süresince bana destek veren, fedakârlık gösteren ve ellerinden gelen her türlü yardımı yapan aileme ve hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Suat HATAM

02.05.2012

İÇİNDEKİLER

BEYAN	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: YEREL YÖNETİMLER VE DEMOKRASİ	3
1.1. Yerel Yönetimler.....	3
1.1.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı ve Özellikleri	4
1.1.2. Yerinden Yönetim Türleri.....	7
1.1.2.1. Siyasi Yerinden Yönetim	7
1.1.2.2. İdari Yerinden Yönetim	9
1.1.3. Yerel Yönetimlerin İşlevleri	10
1.1.3.1. Demokrasi	11
1.1.3.2. Hizmette Etkinlik	12
1.1.3.3. Özerklik.....	15
1.1.3.4. Özgürlük.....	18
1.1.3.5. Yeniden Paylaşım.....	19
1.1.4. Yerel Yönetimlerin Önemi.....	19
1.1.5. Türk Kamu Yönetiminin Örgütsel Yapısı ve Yerel Yönetimlerin Yeri.....	21
1.2. Demokrasi	22
1.2.1. Katılımcı Demokrasi	23
1.2.2. Siyasal Katılım ve Yerel Demokrasi.....	24
1.3. Küreselleşme, Yerellik ve Yönetişim	26
1.3.1. Küreselleşme	26
1.3.2. Yerellik	28
1.3.3. Yönetişim	29
1.4. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Yerel Yönetimler.....	30
BÖLÜM 2: BELEDİYELERDE HALKIN YÖNETİME KATILIM TÜRLERİ VE KENT KONSEYLERİ	35
2.1. Belediyelerde Katılımcı Demokrasiye İlişkin Uygulamalar	35
2.1.1. Meclis Toplantılarına Katılma	36

2.1.2. Kent Konseyleri	37
2.1.3. Kamuoyu Yoklaması	38
2.1.4. Gönüllü Katılım	38
2.1.5. Hemşehri Hukuku	39
2.1.6. İhtisas Komisyonları	40
2.1.7. Stratejik Plân ve Performans Programı	40
2.2. Kent Konseyleri	41
2.2.1. Kent Konseylerine İlişkin Kavramsal Çerçeve	42
2.2.1.1. Tanımı	42
2.2.1.2. Tarihçesi	43
2.2.1.3. Amaçları	45
2.2.1.4. Oluşumu	47
2.2.1.5. Kent Konseylerinin Görevleri	48
2.2.1.6. Kent Konseylerinin Çalışma İlkeleri	49
2.2.2. Kent Konseyinin Organları	50
2.2.2.1. Genel Kurul	50
2.2.2.2. Yürütme Kurulu	51
2.2.2.3. Meclisler ve Çalışma Grupları	52
2.2.2.4. Genel Sekreterlik	53
2.2.2.5. Kent Konseyi Başkanı	54
2.2.3. Kent Konseyinin Etkinliğini Azaltan Nedenler	54
2.2.4. Kent Konseyi İle İlgili Öneriler	56
BÖLÜM 3: BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN KENT KONSEYLERİNE	
 İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: SAMSUN ÖRNEĞİ	58
3.1. Araştırmanın Amacı	60
3.2. Araştırmanın Yöntemi	61
3.3. Araştırmanın Sınırları	61
3.4. Bulgular	62
3.4.1. Kişisel Bilgiler	62
3.4.2. Belediye Meclis Üyelerinin Kent Konseylerinin Yapısı, İşleyişi ve Etkinliğine İlişkin Görüşleri	63
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
KAYNAKÇA	70
ÖZGEÇMİŞ	79

KISALTMALAR

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
AKP : Adalet ve Kalkınma Partisi
CHP : Cumhuriyet Halk Partisi
KİT : Kamu İktisadi Teşekkülleri
MHP : Milliyetçi Hareket Partisi
OECD : OrganisationforEconomicCorperationand Development – Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TRT : Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TÜSİAD : Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği
YG21 : Yerel Gündem 21
YKY : Yeni Kamu Yönetimi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Örneklemin Eğitim Durumu ve Cinsiyeti	62
Tablo 2. Meclis Üyelerinin Seçim Dönemi	62
Tablo 3. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı	63
Tablo 4. Meclis Üyelerinin Kent Konseylerinin Yapısı, İşleyişi ve Etkinliğine İlişkin Görüşleri	63

Tezin Başlığı: Belediyelerde Katılımcı Demokrasi Aracı Olarak Kent Konseyleri: Samsun Örneği

Tezin Yazarı: Suat Hatam

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN

Kabul Tarihi: 02.05.2012

Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) +81(tez)

Anabilimdalı: Kamu Yönetimi

Bilimdalı: Kamu Yönetimi

İletişim teknolojilerindeki gelişim küreselleşme sürecini etkilemiş ve dünyada birçok alanda değişim rüzgârı esmeye başlamıştır. Bu değişim kamu yönetimini de etkilemiş, özellikle 1980'lerden sonra dünyada yeni kamu yönetimi anlayışı önem kazanmıştır. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışındaki değişim gerek merkezi ve uzantısı olan taşra örgüt yapısını değiştirdiği gibi, önemli bir aktör olan yerel yönetimlerde de önemli değişikliklere neden olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, belediyelerde katılımcı demokrasi aracı olarak getirilen kent konseylerinin etkinliğinin araştırılması çerçevesinde Samsun örneğinin incelenmesidir. Çalışmada yerel yönetimlerin önemi üzerinde durulmuş ve kent konseylerinin yasal mevzuatına değinilmiştir. Son bölümde alan araştırması yapılarak belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkinliğine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Yerel yönetişime katkı sağlayacağı düşünülen kent konseyleri istenilen düzeyde yerel katılımı gerçekleştirememiştir. Belediye meclis üyeleri, yerel sorunların çözümünde sadece belediye meclislerinin değil kent konseylerinin de rol üstlenmesini istemişlerdir. Kent konseylerinin kendine ait bütçesinin olması ve bağımsız karar alabilmesi, kent konseylerinin çalışmalarını olumlu yönde etkileyecektir. Sonuç olarak kent konseyleri yerel yönetişimi gerçekleştirmek açısından gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Yerel Yönetimler, Kent Konseyleri, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, Katılımcı Demokrasi

Title of the Thesis: Supreme Councilsin Turkey and Their Controls	
Author: Suat HATAM	Supervisor: Assist. Prof. Mustafa Lütfi ŞEN
Date : 02.05.2012	Nu. Of Pages: vii (pre text) +99 (main body)
Department: Public Administration	Subfield: Public Administration
<p>Development in communication technologies has influenced the process of globalization and wind of change began to blow in many areas of the world. This change has also affected the public administration, especially after the 1980s new public management approach has gained importance in the world. Mentality change in New Public Management have changed the organizational structure of both central and provincial extension, at he same time, the local governments have also been an important actor has led to significant changes.</p> <p>The aim of this study, introduced as a tool of participatory democracy to investigate the effectiveness of city councils in municipalities within the framework were an example of Samsun. The study focuses on the importance of local governments, mentioned the legal regulations of city councils. At the last chapter, the survey is implemented and members of the city councils, municipal councils structure, functioning and tried to determine their attitudes regarding the efficacy.</p> <p>Are thought to contribute to local governance, local participation in city councils did not take place at the desired level. City council members, local city councils in solving problems, not only in the role of the municipal councils wanted. The city councils, city councils take decisions independently of its own budget and have a positive effect on the work. As a result, in terms of city councils seem to be necessary to perform local governance.</p>	
Keywords: Globalization, Local Governments, City Councils, the New Public Management Approach, Participatory Democracy	

GİRİŞ

Küreselleşme süreci ile dünyada yaşanan gelişmeler ve değişimler başta kamu yönetimi olmak üzere daha birçok alana etki etmiştir. Kamu yönetiminin önemli bir aktörü olan yerel yönetimlerde bu değişimden etkilenmiştir. Küreselleşme süreci ile birlikte önem kazanan hesap verebilirlik, katılımcılık, yönetim, saydamlık, yeni kamu yönetimi anlayışı gibi daha birçok kavram kamu yönetimi literatürüne girmiş ve değişik ülkelerde hayata geçirilmiştir.

Küreselleşme süreciyle birlikte yaşanan diğer bir gelişme ise ulus-devlet ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde meydana gelmiştir. Ulus-devlete ait olan yetki, görev, kaynak ve karar alma mekanizmaları yerel yönetimlere kaymıştır. Küreselleşmenin ekonomik alandaki etkisiyle 1980'lerden sonra yaşanan gelişmeler ve ekonominin liberalleşmesi ile devlet ekonomiden büyük ölçüde çekilmiş, etkin işleyen piyasa ekonomisi önem kazanmıştır. Bu yaşanan gelişmeler doğrultusunda yerel yönetimlerin sağlamış olduğu demokrasi, katılımcılık, etkin ve verimli kamu hizmeti kavramları önem kazanmış, yerel yönetimler uluslar arası aktörler olarak karşımıza çıkmıştır.

Çalışmanın Konusu ve Amacı

Yerel yönetimlerin var oluş nedenlerinden birisi olan yerel demokrasi toplumsal hayatın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Bu bağlamda kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi önem kazanmaktadır. Türkiye'de 2005 yılından itibaren gerçekleştirilen yasal ve kurumsal reformlarla yerel yönetimlerde katılımcı demokrasiyi hayata geçirecek çeşitli mekanizmaların ortaya konulduğu görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ise şüphesiz "kent konseyleri"dir. Ülkemizde, yaklaşık 7 yıllık bir uygulama süreci geçirmiş olan kent konseylerinin, etkin bir şekilde faaliyet gösterip göstermediğine ilişkin çeşitli bilimsel araştırmalar mevcuttur.

Bu çalışmada halkın yönetime katılmasının önemli bir aracı olan kent konseylerinin etkinliği ile yerel meclis üyelerinin kent konseylerine bakışı Samsun örneğinde ele alınacaktır.

Çalışmanın Önemi

Son dönemlerde Türk kamu yönetimi literatüründe kent konseylerinin yapısı ve işleyişine ilişkin bilimsel çalışmalar giderek artmaktadır. Bazı çalışmalarda alan araştırması olarak belli kent konseylerinin ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmada da alan araştırması olarak Samsun örneği incelenerek, uygulamada kent konseylerinin işlevi, etkinliği ve belediye meclis üyelerinin kent konseylerine bakışı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada temel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve alan araştırması yöntemleri kullanılmıştır. Katılımın önem kazandığı günümüzde katılımcı demokrasi uygulamaları çerçevesinde getirilen kent konseyleri ile ilgili olarak, tezin birinci bölümünde katılımın teorik kısmına değinilmiştir. Tezin ikinci bölümünde, kent konseylerinin yasal mevzuatı ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise Samsun Örneği çerçevesinde dört merkez ilçede yapılan alan araştırmasında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

BÖLÜM 1: YEREL YÖNETİMLER VE DEMOKRASİ

Yerel yönetimler demokratik sistemlerin vazgeçilmez unsurları olarak görüldüğü için önemli işlevlere sahiptirler. Yerel demokrasinin gelişmesinde yerel yönetimler önemli rol oynamaktadırlar. Yerel demokrasilerin gelişmesi ise ülke demokrasilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Demokrasisi gelişmiş bir ülkeden bahsedebilmemiz için yerel yönetimlerin o ülkedeki konumuna bakmak yeterli olacaktır. Bu bölümde yerel yönetimler ve demokrasiler arasındaki ilişkilere değinilmiştir.

1.1. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler gerek üniter gerekse federal devletlerde kamu yönetiminin önemli ve vazgeçilmez birimleridir. Bir ülkedeki yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinliği, o ülkenin demokrasi düzeyi ile paralellik gösterir (Eryılmaz, 2007: 131). Yerel yönetimlerin, sadece çevre temizliği yapan, su ihtiyacını karşılayan, itfaiye hizmeti sunan birimler olarak görülmesi, yerel yönetimlerin özgürlüklerle, demokrasiyle, ekonomik refah ile olan ilişkisinin dikkate alınmaması ya da görülmemesi, o ülke için olumsuz bir durumdur (Al, 2007: 355).

Küreselleşme sürecinin sonucu olarak, ulus devletler yetkilerinin bir kısmını uluslararası örgütlenmelere devrederken, yetkilerin bir bölümünü de yerel yönetimlere aktarmaktadır. Ulus-devletler, yerel yönetimlerin dizayn edilmesinde giderek azalan bir etkiye sahip olmakta, küresel dinamikler ulus-devletlerin yapılanmasında olduğu kadar, yerel yönetimler üzerinde de etkili olmaktadır (Köse, 2003: 25).

Küreselleşme süreci tüm dünyada hemen hemen her alanda değişime neden olmuş, ülkelerin kamu yönetimleri de bu değişimden etkilenmiştir. Kamu yönetimlerinde yaşanan değişim yerel yönetimleri gerek uluslar arası alanda gerekse ulus-devletin karşısında önemli bir aktör olarak çıkarmıştır. Küreselleşme ile yerellik, hesap verebilirlik, saydamlık, performans odaklı yönetim, etkinlik, verimlilik gibi kavramların konuşulur olmasının ve devlet yönetiminde bu kavramların uygulanmasının yolu açılmıştır. Yerel yönetimler, yerellik ilkesinden doğmakta olup, yerellik kavramı, bünyesinde sunulacak kamu hizmetine yakınlık ve yapılabılır kılma ilkelerini barındırmaktadır (Özer, 2006: 244). Sunulacak yerel bir kamu hizmetinin merkezden

yerine getirilmesi hizmette etkinliği ve yapılabilir kılmayı ortadan kaldırmakta veya zayıflatmakta olup, yerel yönetimlerin varlığı söz konusu kamusal hizmetlerin sunumunda etkinliği ve yapılabilir kılmayı gerçekleştirmekte, bunun sonucu olarak yerel yönetimlerin var oluş nedenleri daha iyi anlaşılmaktadır. Ancak yerel yönetimlerin hizmette etkinlik ve yapılabilir kılmayı gerçekleştirebilmesi için yerel yönetimlere gerekli mali kaynak, personel, araç ve yetkilerin verilmesi gerekmektedir. Ancak, gelişmemiş demokrasiye ve merkeziyetçi yönetim yapısına sahip ülkelerde bu olanaklar yerel yönetimlere verilmez veya asgari düzeyde verilir. Bunların verilmemesinin çeşitli nedenleri vardır. Eğer ülkede bölünme korkusu veya merkezdeki bürokratların güçlerini arttırma düşünceleri, yerel yöneticilere güvensizlik vb. söz konusu ise yerel yönetimlere gereken önem verilmeyecektir.

Genel olarak yerel yönetimler federal devletlerde daha aktif, üniter yapıya sahip devletlerde ise daha pasif bir yapıdadır. Ancak bunun her ülkede aynı olduğu söylenemez. Örneğin, üniter yapıya sahip İngiltere’de, demokratik bir tarihi süreç çerçevesinde gelişen ve önem verilen bir yerel yönetim anlayışının olduğu, yerel yönetimlerin önem derecesine bakıldığında, İngiltere’nin federal yapıya sahip ülkelerle kıyaslandığında hiç de geride olmadığı, aksine önem verilen güçlü bir yerel yönetim yapısına sahip olan ülkelere birisi olduğu görülmektedir. İngiltere’de yerel yönetimlerin güçlü olmasının nedenleri, yerel yönetim anlayışının ortaya çıkması ve gelişmesinin yüzyıllar öncesine dayanması ve ülkenin demokratik kültür açısından köklü bir geleneğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır (İnaç ve Ünal, 2006: 125). Yerel yönetimler, demokratik kültürü gelişmemiş veya az gelişmiş olan ülkelere gereken önemi görmezler ve merkezi yönetimlerin etkinliği altındadırlar. Bunun nedenleri yukarıda bahsettiğimiz gibi demokratik kültürün gelişmemiş olmasından ya da yerel yönetimlerin güçlenmesinin ülkenin bütünlüğü için tehdit olarak görülmesi, yerel yönetimlere olan güvensizlik, merkezi yönetimlerin kaynak, yetki, karar alma mekanizmalarını kendinde toplama arzusu gibi etkenler rol oynamaktadır.

1.1.1. Yerel Yönetimlerin Tanımı ve Özellikleri

Yerel, belirli bir coğrafi sınır içinde kendine has fiziksel, tarihsel ve kültürel özellikleri olan yerleşim yerini, yerel yönetimlerde, bu kendine has özellikleri olan coğrafi

yerleşim yerinde kamusal hizmetleri yerine getirecek siyasi ya da idari kuruluşu ifade eder.

Yerel yönetimler, “yerel bir topluluktaki bireylerin birlikteki gereksinmelerini karşılayan, kamusal mal ve hizmetleri sağlayan, yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen kurumlar”(Yıldız, 1996: 1); “yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler”(Akdoğan, 2007: 345); “yönetim gücünün merkezi yönetimden yerele aktarılması, yetki kaynak ve görevlerin alt yönetimlere devredilmesi” (Çukurçayır, 2006: 101) şeklinde tanımlanmaktadır.

Türkiye’de yerel yönetimler köklü bir geleneğe sahip değildir. Osmanlı’da yerel yönetimler Batı’yı örnek alarak devletin yeniden yapılandırılması çerçevesinde taklit olarak getirilmiş kurumlardır. Osmanlı Devlet yönetiminde Tanzimat’tan önce belediye hizmetlerini kadılık kurumu ve vakıf sistemi yerine getiriyordu. Kadılar, “hukuki ve adli konularda, şehir kasabaların güvenlik, asayiş ve belediye hizmetlerini yürütmekteydi” (Eryılmaz, 2007: 183). Kadılar kazanın başında bulunur, kazaya ait gerek yerel, gerekse merkeze ait işleri yürütürdü. Kadıya bağlı, belediye hizmetlerine yardımcı olmak üzere “muhtesip” adında bir yardımcısı bulunurdu. Muhtesiplik Osmanlı Devleti’ne İslam Medeniyeti’nden intikal etmiş bir kurumdu. Muhtesip bugünkü anlamda belediye zabıtasının gördüğü işlerle uğraşmaktaydı (Eryılmaz, 2007: 185).

Tanzimat’tan önce belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde ikinci kurum ise vakıf kurumudur. Vakıf, “kişinin gerçekleştirmek istediği amacı, onun ölümünden sonra da en iyi şekilde gerçekleştirecek tüzel kişiyi” ifade eder (Öztan, 2008: 385). Medeni Kanun’un 101. maddesine göre vakıf, belli bir amaca özgülenen ve hak süjesi olan bir mal topluluğudur. Selçuklu ve Osmanlı’da devlet adamları öldükten sonra kendi mallarını toplumun ortak kullanmasına olanak sağlayacak cami, kütüphane, medrese, han, aşevi, misafırhane, çeşme vb. gibi yapılara vakfediyorlardı. Osmanlı’da belediye hizmetleri kadılık ve vakıf sistemine dayandırılıyordu (Eryılmaz, 2007: 185).

Tanzimat’tan sonra ise Avrupalıların da baskısıyla 1855 yılında İstanbul’da “Şehremaneti” adıyla bir belediye örgütü kuruldu. Belediye görevini yerine getiren İhtisap Nezareti de kaldırıldı. İstanbul dört bölgeye ayrılarak yeni yönetim şekli dizayn edilmiş ve Beyoğlu-Galata semtinde Şehremaneti’ye bağlı “Altıncı Belediye Dairesi”

kurulmuştur. Bu uygulamanın daha sonra diğer bölgelere de uygulanması düşünülmüyordu. Belediye hizmetlerini yerine getirecek ilk belediye teşkilatı bu şekilde kuruldu. Osmanlı'da yerel yönetim birimi olarak belediye, demokrasi anlayışının bir sonucu olarak değil, merkezi yönetime yardımcı olma düşüncesi ve batının baskısıyla oluşturulan bir birimdir (Eryılmaz, 2007:187).

Yerinden yönetim anlayışı, “ülkenin değişik coğrafya alanlarında farklılık gösteren yerel ortak istemlerin karşılanması, hizmetlerin sunulmasında ve sorunların çözülmesi için yerel özerkliğe sahip, karar organları seçimle oluşan, halkın yerel kararların oluşumuna katılımının ve denetimin öngörüldüğü bir yerel örgütsel yapıyı içeren yönetim anlayışı” (Gül, 2008: 92) şeklinde ifade edilmektedir. Yani, yerinden yönetim, kamu hizmetlerinin sunumunda merkezi yönetimin dışında oluşan birimler tarafından bu hizmetlerin yerine getirilmesi anlayışını ifade etmektedir. Yerel yönetimler ise, “doğrudan yerel özerklik çerçevesinde çalışan yerel örgütsel yapıyı ifade eder” (Gül, 2008: 92). Yerinden yönetim sunulacak kamu hizmetlerinde etkinlik sağlama, özerk yapılanma, kendi kendine ait karar alabilme ve alınan kararları uygulayabilme anlayışını, yerel yönetim ise bu anlayış çerçevesinde yerel kamusal hizmetleri yerine getiren örgütsel yapıyı anlatır. Yerinden yönetim anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkan ve önem verilen yerel yönetimler, “halkın katılımını sağlamada merkezi idareye göre çok daha fazla imkân ve yeteneklere sahiptir ve böylece tüm sistemin yönetim kapasitesini de güçlendirmektedir” (Urhan, 2008: 92,93).

Anayasa'nın 127. maddesinde yerel yönetimlerin özellikleri şöyle düzenlenmiştir:

1. Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.
2. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.
3. Mahalli idarelerin seçimleri beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gerek mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili

genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

4. Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.
5. Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.
6. Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

1982 Anayasasının merkezi idare ilgili düzenlemesi genel ve kısa olmasına karşın, yerel yönetimlerle ilgili düzenlemesi oldukça uzun ve kazuistiktir. Bunun nedeninin yerel yönetimler için yapılan tartışma ve duyulan endişelerden kaynaklandığı ifade edilmektedir (Eryılmaz, 2007: 138).

1.1.2. Yerinden Yönetim Türleri

Yerinden yönetim ilkesi yerel halkın ihtiyacı olan kamusal hizmetleri sunmak ve demokratik değerlerin hayata geçirilmesini sağlama açısından önemli bir unsurdur. Yerinden yönetim ilkesisiyasi yerinden yönetim veidari yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.1.2.1. Siyasi Yerinden Yönetim

Diğer adı “siyasi adem-i merkeziyet” olan siyasi yerinden yönetim, genellikle federal devletlerde, federal devletlerin anayasalarınca, ulusal kimliğe sahip olmayan, iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde federal devlete bağımlı olan yerel yönetimlere tanınmış özerk ya da yarı özerk yapıya sahip yönetim biçimini ifade etmek için kullanılır (Keleş,

2011: 93). Siyasi yerinden yönetimde, siyasi güç, merkezi idare ile mahalli yönetim birimleri arasında paylaştırılmış, siyasi otorite merkezde toplanmamış olup, siyasi güç il, cumhuriyet, kanton ve eyalet gibi mahalli yönetim birimlerine aktarılmıştır (Eryılmaz, 2007: 77). Genel yönetimler gibi yasama ve yürütme erklerine sahip olan yerel birimler “siyasi yerinden yönetim” olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır, 2006: 111). Siyasi yerinden yönetimde, yerel birimlere yasama ve yürütme konularında bir kısım bağımsızlık verilmekte ve bu yönetim birimlerinin yetkileri federal anayasa tarafından belirlenmektedir (Eryılmaz, 2007: 78). Federal devlete en iyi örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri verilebilir. ABD’de, yönetim sistemi üç kademeli bir yapı çerçevesinde şekillenir ve bu ülkede federal devlet üst düzey yönetim birimini, eyaletler ise alt düzey yönetim birimlerini oluşturmaktadır. Eyaletlerin alt düzey yönetim birimleri olarak işlev gören yerel yönetimler, sayıları, nitelikleri, yapıları, konumları itibariyle çok zengin bir çeşitliliğe sahiptirler (Ayhan, 2008: 103). Federe, il, cumhuriyet, kanton gibi yapıya sahip mahalli örgütlenmeler iç işlerinde bağımsız, kendine ait yasama ve yürütme organı bulunan yönetimlerdir. Federal devletlere ABD’nin yanında, Almanya, Rusya gibi devletler de örnek gösterilebilir.

Federal devlet, üniter devletin zıttı olarak karşımıza çıkar. Üniter devlet, merkezi idare ve mahalli idare şeklinde örgütlenmiş, federal devletlerde ise merkezi hükümet ile yerel yönetimler arasına eyalet yönetimleri girerek üniter devlet örgütlenmesinden ayrılmaktadır (Eryılmaz, 2007: 78). Yukarıda bahsettiğimiz gibi federal devletlerde devlet yapısı merkezi yönetim, eyalet yönetimi ve yerel yönetimler gibi üçlü bir yapı göstermektedir. Siyasi yerinden yönetim uygulamasına uygun düşen federal devletlerin devlet yapılarında, siyasal ve hukuksal yönden devlet örgütü, federal devlet ve federe devletler olmak üzere iki kademeli bölündüğünden devlet organları da bu iki kademedede ayrı ayrı oluşmuş ve devlet yetkileri de paylaşılmıştır (Köse, 2004: 4).

Federalizmin çıkış noktası “bir ülkedeki çeşitli siyasi, kültürel ve ekonomik sorunlara çözüm arayışının bir sonucudur. Federal yapı, dil, din ve etnik bakımdan farklılık gösteren topluluklara belirli ölçüde siyasi özerklik tanımaktadır” (Eryılmaz, 2007: 79). Federalizm, bünyesinde çoğulculuk anlayışını barındıran bir devlet sistemi olarak karşımıza çıkmakta, bunun sonucudur ki federalizmde kamusal hizmetler, yerinden

yönetim anlayışına uygun olarak, etkin, verimli ve farklı taleplere cevap verebilir şekilde gerçekleşmektedir.

Üniter devletler ise, büyük ölçüde ulus devlet anlayışının bir sonucudur. 19. yüzyılın başlarında dünyada ortaya çıkan milliyetçilik akımlarının önem kazanması ve sömürgecilik anlayışının çökmesi (Keleş, 2011: 95) ile imparatorlukların dağılması sonucu, ulus egemenliğine dayanan üniter devletler ortaya çıkmıştır. Üniter devletler merkezileşmeyi esas alan bir anlayışa sahip oldukları için her alanda merkezîyetçilik kendini hissettirmekte, bu anlayış sonucu kamusal hizmetler büyük ölçüde merkezi hükümet ve onun uzantısı niteliğinde olan taşra yapılanmaları tarafından yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Bunun nedeni yerel kaynakların yetersiz oluşu, yerel yöneticilere olan güvensizlik, merkezin otoritesini arttırma düşüncesi, bölünme korkusu gibi nedenlerle yerel yönetimler kamusal hizmet sunumunda yetki, görev ve kaynak yönünden zayıf bırakılmış olup, kendi kendine karar alabilen, idari ve mali özerkliğe sahip kuruluş özelliği gösterememektedirler. Bu nedenle merkezi yönetime öncelik veren ülkelerde yerel yönetimlere gereken önemin verilmemesi; demokratik değerlerin eksikliği, tek tip kamusal hizmet sunumu, farklılıkların dikkate alınmaması, hizmetlerde etkinliğin ve verimliliğin sağlanamaması, halkın ihtiyaçlarına istenilen düzeyde ve şekilde cevap verilememesi sonucunu doğurmaktadır.

1.1.2.2. İdari Yerinden Yönetim

İdari yerinden yönetim, “yerel nitelikteki kamu hizmetleriyle iktisadi, ticari, kültürel ve teknik bazı fonksiyonların merkezi idarenin hiyerarşi yapısı dışındaki kamu tüzel kişiliklerince yürütülmesidir” (Eryılmaz, 2007: 79). Bu yerinden yönetim türünde, kendine ait yürütme organı olmakla beraber merkezi yönetimden farklı olarak yasama işlemlerine karışmazlar (Görmez, 1997: 42). İdari yerinden yönetimin faydası aşırı merkezîyetçiliği ortadan kaldırması, halkın yönetime katılım düzeyinin yanında kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliği arttırmaktır (Eryılmaz, 2007: 79). Yönetimsel yerinden yönetim, siyasi yerinden yönetimin aksine “devletin asli birtakım işlevlerinin dışında kalan bazı görevlerin özerk kamu kuruluşlarına bırakılması anlamında daha dar bir özerkliği içermektedir” (Köse, 2004: 6).

İdari yerinden yönetim kuruluşları kamusal hizmet sunumunda merkezi hükümetlerden daha başarılı bir performans sergilerler. İdari yerinden yönetim kuruluşları, özerk yapıya

sahip kuruluşlardır. Özerklik mali kaynak açısından kendi kendine yeterlilik ve yönetim açısından kendi kararlarını yasal mevzuat çerçevesinde alabilmeleri ve uygulayabilmeleridir. Yoksa özerklikten kasıt federalizmde olduğu gibi siyasi özerklik değildir.

İdari yerinden yönetim iki şekilde karşımıza çıkar. Birincisi hizmet yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Hizmet yerinden yönetim kuruluşları, ülke genelinde sunulacak bir kamu hizmetini sunan, merkezi idarenin hiyerarşisi dışında oluşmuş, kendine ait bütçesi ve karar organı olan idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. Örnek olarak KİT'ler ve TRT verilebilir.

İkincisi ise coğrafi yönden kamusal hizmet sunan yerel yönetim birimleridir. İdari yönden yerel yönetimler yani, “coğrafi ya da mekân yönünden yerinden yönetim, idari bazı görevlerin yürütülmesi yetkisinin, merkezi idareye bağlı olmayan ve karar organları seçmenlerin oylarıyla belirlenen bölge, il, belediye ya da köy gibi, faaliyetleri belirli bir coğrafi alanla sınırlı olan yönetimlere verilmesidir” şeklinde ifade edilir (Eryılmaz, 2007: 82). İdari yerinden yönetimde, yerel yönetimler özerk bir yapıya sahiptir. Ancak özerklikten kasıt bağımsızlık demek değildir. İdari yerinden yönetimde kamu yönetimi merkezi idare ve yerel idare olmak üzere ikili bir yapıdadır. Bu iki yapı arasına siyasi yerinden yönetimde olduğu gibi eyalet üçüncü bir yönetim birimi olarak girmez. Bu yönetimde halk kendini yönetecekleri doğrudan seçmekte ve yöneticilere hesap sorma mekanizması daha etkili gerçekleşmektedir.

1.1.3. Yerel Yönetimlerin İşlevleri

Yerel yönetimler yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan birimler olması itibariyle bazı işlevlere sahiptirler. Bu işlevler yerel yönetimlerin vazgeçilmez görevleri olarak görülmekte, yerel yönetimlerin halkın ihtiyaç duyduğu hizmetleri etkin ve verimli bir şekilde yerine getirmeleri ve demokratik uygulamalara olanak sağlamasından ötürü önem kazanmaktadır. Bu işlevleri yerine getirmeyen yerel yönetimler şekli kurum olma özelliğinden öte başka bir özellik taşımazlar. “Yerel nitelikli birtakım hizmetlerin karşılanması ihtiyacı, yerel yönetimlerin en temel varlık nedenidir. Ancak yerel nitelikteki bu ihtiyaçlar karşılanırken, etkin, verimli ve demokratik bir yerel yönetimin oluşturulması gereği ortaya çıkmaktadır” (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 173). Yerel

yönetimlerin yerel kamusal ihtiyaçları karşılarken yerel yönetimlerin demokratik özellik göstermesi, hizmetleri etkin, verimli bir şekilde yerine getirmesi gibi özelliklere sahip olması istenilir. Yerel yönetimlerin görevleri tarihi süreç içinde gelişme göstermiş, “uzun yerel yönetimler geleneğine sahip ülkelerde, yerel birimlerin, merkeze verilen, düzenleyici, üretici, hizmet sunucu bir dizi görevi de üstlenmiş olduğu görülmektedir” (Özer, 2000: 171). Yerel yönetimlerin işlevlerine aşağıda değinilmiştir.

1.1.3.1. Demokrasi

Demokrasi kısaca, halkın kendi kendini yönetmesidir. Demokrasiler adalet, eşitlik, özgürlük, düzenli seçimler, çoğunluğun yönetimi ve çoğulculuk gibi değerleri bünyesinde barındırır. Demokrasi, çatışan çıkarların uzlaşma ile çözümlenmesi, çoğunluğun seçtiği kişiler tarafından yönetilmesi, bu yönetim sürecinde diğer azınlığın haklarına saygı gösterilmesi gibi unsurları içinde barındırır. Yerel yönetimlerin, halkın istek ve şikâyetlerinin en kolay iletebileceği kurumlar olması ve bunun sonucunda hesap sorabilirlik mekanizmalarının etkin bir şekilde işletilebilmesi, halkın siyasal katılım düzeyini arttırması nedeniyle önemli bir işleve sahiptir.

Yerel yönetimlerde demokratik unsurların hayata geçirilmesinde ve kamusal hizmetlerin sunumunda halkla ilişkiler mekanizmaları önemli bir faktördür. Belediye yönetimi, “kendisinden etkilenme durumunda olan ve yönetimi etkileyebilecek tüm grupları, halkı oluşturan tüm kesimleri çok iyi tanımak zorundadır” (Akçakaya, 1999: 78). Çünkü hizmet sunduğu kişilerin tercihlerinin ve ihtiyaçlarının ne olduğunu bilmeyen bir yerel yönetim birimi demokratik değerleri hayata geçiremediği gibi hizmette etkinliği de sağlayamaz. Demokratik uygulamalara uyulmadığı ve bunun sonucu olarak demokratik değerlerin hayata geçirilmediği ve hizmetlerde etkinliğin sağlanmadığı yerel yönetimler kuruluş felsefesine ters düşmektedirler. Bu nedenle “yerel yönetimler demokrasinin tabandan tavana yayılmasını sağlayan kurumlardır. Yerel yönetimlerde yönetenlerle yönetilenler arasındaki toplumsal ve mekânsal uzaklık en aza indiğinden, yönetilenler yönetenleri daha etkili ve doğrudan denetleyebilir” (Pustu, 2005: 124).

Yerel yönetimlerin demokratik sistemin vazgeçilmez unsuru olarak görülmesi, “halkın kendi kendini yönetmesine olanak veren, yönetime karşı denetim mekanizmalarının merkezi düzeyde olduğundan daha kolay harekete geçirebileceği ve aynı zamanda halka demokrasi eğitiminin verildiği kuruluşlar olması” olarak kabul edilir (Oktay ve

Pekküçükşen, 2009: 173). Diğer bir ifadeyle yerel yönetimler, halkın kötü yönetimin işleyişine karşı hesap sorabildiği ve demokratik değerlerin hayata geçirilmesi çerçevesinde en etkili mekanizma olarak görülür. Yerel yönetimlerin kuruluş felsefesi olan “yerinden yönetim” ilkesinin benimsenmesi, “halkın yönetime katılımını merkezi yönetim düzeyine nazaran daha üst düzeyde sağladığı için, demokratik yönetim açısından giderek artan bir önem kazanmaktadır” (Köse,2004: 5). Yerel yönetimlerle demokrasi arasında doğru bir ilişki mevcut olup, “yerel yönetimlere gereken önemi vermeyen demokrasi kökünden sarsılmış olacak ve en küçük sorunda bile yetkili görülmeyen halk, seçim günü kendisinin ve ülkesinin kaderini elleri arasında seçmede son derece yeterli sayılacaktır” (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 179). Gelişmemiş demokrasilerde gözlemlenen bir durum olarak, halkın sadece seçim zamanlarında yönetime katılması siyasal katılım düzeyini düşürmekte ve demokratik değerlerin yerleşmesi ve gelişmesi yönünde engel olarak durmaktadır. Diktatörlükle yönetilen rejimlerde ise siyasal katılım hiç olmamakta ya da şekli katılım biçiminde gerçekleşmektedir. Gelişmiş demokrasilerde ise halk belirli aralıklarla sandığa giden bir kitle olmaktan çıkmakta, yönetimin her aşamasında sürece dahil edilmekte, yöneticiler seçim dışında da halkın istek ve şikâyetlerini dikkate almakta ve siyasal katılımı sağlayıcı unsurları kullanmaktadır.

1.1.3.2. Hizmette Etkinlik

Yerel yönetimlerin, yerel kamu hizmetlerini etkin bir şekilde sunması, yerel hizmetleri bütün semtlere ulaştırması varlık nedenleri arasındadır(Keleş, 2011: 51). Bilgi teknolojilerinin gelişmesi, küreselleşme sürecini etkilemiş ve kamu yönetiminde yeni yönetim anlayışları ortaya çıkmıştır. 1980’lerden sonra Yeni Sağ politikalar ile birlikte değişen yönetim anlayışı çerçevesinde, “örgüt bir bütün olarak ele alınmakta, etkinlik ve verimlilik, kalite ve insan unsurları öne çıkarılmaktadır” (Çukurçayır ve Eroğlu, 2004: 42). Kamu yönetimindeki değişimi sistem yaklaşımı yardımı ile açıklayacak olursak, sistem ikiye ayrılır. Birincisi kapalı sistemler. Kapalı sistem, çevresinden girdi almayan, çevresine çıktı vermeyen yani çevresindeki gelişmelerle iletişimi olmayan sistemdir. Kapalı sistemler belirli bir süre sonra entropi eğilimi gösterirler ve ölürler. Açık sistemler ise çevrelerinden girdi alır, bunları dönüşüme tabi tutar, dönüşüm sonrası ürünleri dışarıya çıktı olarak verirler. Açık sistemler entropi eğilimi göstermezler. Bunun sonucudur ki açık sistemler dönüşümü sağladığı müddetçe hayatta kalırlar

(Tortop vd, 2005; 198). Kamu yönetimi de çevreden etkilenen ve çevreyi etkileyen bir sistem olarak karşımıza çıkar. Değişen dünyada kamu yönetimi örgütlerinin değişen şartlara kendini uyarlamaması sistemde bozulmalara sebebiyet verecektir. Bunun içindir ki kamu yönetimi kapalı bir sistem olarak sürekliliğini sürdüremez. Kamu yönetimi örgütleri etkinlik ve verimlilik gibi yönetsel değerleri hayata geçirebilmek için değişimlere ayak uydurmak zorunda kalacaklardır.

Etkinlik, önceden belirlenmiş amaçlara ulaşma hız ve düzeyidir. Hız amaçlanan duruma ulaşmadaki süreyi en aza indirmeyi ifade eder. Düzey ise “hizmete tahsis edilen geniş anlamdaki kaynak ile amaç arasındaki uygunluğu” ifade eder (Eryılmaz, 2007: 132).

Etkin devlet anlayışında, “vatandaşların devletle olan ilişkilerinde ve işlemlerinde arandığı istikrar, güvenilirlik ve hız özelliklerini bünyesinde toplayan, girişimcileri ve ilgilileri destekleyici güce sahip olan” bir yapı ortaya koyar (Demirel, 2006: 113). Yerinden yönetim ilkesinin benimsenmesi ve yerel yönetimlere önem verilmesi “hizmet üretiminde etkinliğin sağlanması ve rasyonel kaynak kullanımını amacıyla yerel nitelikteki kamusal gereksinimlerin yerinde karşılanmasını öngörür” (Köse, 2004: 5).

Kamu yönetiminde etkinlik ve verimlilik birbirini yerine kullanılabilen kavramlardır. Etkinlik verimliliği de içine alan daha geniş bir kavramdır. Verimlilik, girdi ile çıktı arasındaki ilişkiyi anlatır. Diğer bir deyişle verimlilik, “az masraf ve ekipmanla, az yorularak, daha fazla üretim, çok kaliteli ürün veya seviyeli hizmet etmek...” şeklinde ifade edilir (Kılavuz, 2000: 148). Elimizdeki girdi ile ne kadar çok çıktı elde edersek kaynağı verimli kullanmış oluruz. Ancak etkinlik ile verimlilik aynı anda oluşmayabilir yada birbirine ters düşebilir. Verimlilik, “kaynakların sınırlı ve kıt olması gerçeğinden hareketle, örgütün amaçlarını gerçekleştiren, bir birim çıktıyı elde etmek için kullandığı kaynak miktarını vurgulayarak, giderleri azaltmayı” ifade eder (Nohutçu, 2011: 65). Etkinlik ise, performans odaklı ve sonuca yönelmiş yönetim anlayışında önceden belirlenen amaç ve hedeflere ulaşma düzeyi içinde değerlendirilebilir. Etkinlik ve verimlilik arasındaki ilişkiyi şu örnekle açıklayabiliriz. Bir belediyenin kar yüzünden kapanan yolu, en kısa sürede açması, yolu tuzlaması, kazaların önlenmesi etkin bir hizmeti anlatır. Oysaki bu hizmeti yerine getirirken belediye gereğinden fazla personel, araç, kaynak kullanmış ise verimlilikten söz edemeyiz. Bunun terside mümkündür. Kaynakları verimli kullanmış fakat yolu

zamanında açamamış, kazaları önleyememiş de olabilir. Yani kaynakta verimlilik, hizmette de etkin olacağımız anlamına gelmez. Sonuç olarak etkinlik ile verimlilik arasında denge kurulması kamusal hizmetlerin sunumunda istenilen faydayı sağlayacaktır.

Etkin devlette vatandaşlar, “etkili, ekonomik ve kolay ulaşılabilir, girilebilir bir devlet ve kamu hizmeti talep etmektedirler. Bir ülkede, yönetsel işlemlerin basitleştirilmesi, vatandaşlarla yönetim arasında iyi ilişkiler kurulması, devletin daha iyi işlemesini sağlamaktadır” (İnaç ve Ünal,2007). Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ile birlikte devlet artık, vatandaş memnuniyetini de dikkate alan bir konumdadır. Vatandaş memnuniyeti kamu yönetiminin etkin olmasına bağlanmaktadır. Çünkü “iyi işleyen bir devlet sisteminde vatandaşların şikâyetleri azalmakta, yargı organlarının iş yükü azaldığı gibi, yönetim makamları daha huzurlu çalışma imkânına kavuşmaktadır. Bunun yanında, denetim organlarının da işleri hafifletmekte, denetimdeki etkinlikleri artmaktadır” (İnaç ve Ünal,2007). Etkin ve verimli işleyen bir kamu yönetimi, vatandaş memnuniyetini arttırdığı gibi, kaynak israfını da azaltmakta ve kamu kaynakları yerinde kullanılmaktadır.

Kamusal hizmetlerinin sunumunda merkezi idareye göre yerel yönetimlerin etkinliği daha fazladır. Kamusal hizmetlerinin sağlanması süreci “bir ekonomide toplam kaynakların kamu - özel sektör arasında bölünmesi ve kamu hizmetlerinin sektörel, sosyal ve hatta mahalli olarak ayrıştırılması sürecini içerir” (Ersöz, 2000: 133). Kamu hizmetlerinin hangisinin merkezi hangisinin yerinden yönetimler tarafından sunulacağı hizmetlerde etkinlik açısından son derece önemlidir.

Türk kamu yönetiminde etkinliğin ve verimliliğin gerçekleşmemesinin temelinde aşırı merkeziyetçilik düşüncesi yatmaktadır. Ülkemizde kökleri Tanzimat’a dayanan merkeziyetçi yaklaşım kırtasiyeciliği arttırmış ve kamu yönetiminin işleyişi hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini yavaşlatan kazuistik kurallara bağlanmıştır. İdari ve mali merkeziyetçilik anlayışı, kamu yönetiminde karışıklığa ve kargaşaya sebep olmakla beraber, yönetim yapısının ve süreçlerin yozlaşması, devletin örgütünün büyümesi, kırtasiyeciliğin artmasına, zaman ve kaynakların etkin ve verimli olmayan bir şekilde kullanılmasına neden olmuştur. Bürokratlar, ortaya çıkabilecek sorumluluktan kurtulabilmek için hizmetlerin yürütülmesinde risk almaktan kaçınmış, bunun için

kuralları uygulamak esas amaç haline gelmiştir. Bu nedenle kamu yönetimi gerçek amacından uzaklaşmakta, kanunların konuluş amacındaki hedeflere ulaşmak bir yana bırakılmakta ve kuralları uygulamak amaç haline gelmektedir. Bu nedenle vatandaşların devlet ile olan iletişim yolları kapanmaktadır(Yılmaz, 2007).

Kamu yönetiminin bu sorunları etkin ve verimli bir devletin işleyişini engellemekte, yeni yönetim arayışları ile bu sorunlar çözülmeye çalışılmaktadır. Özellikle 1980'lerden sonra kamusal hizmet sunumunda etkinlik ve verimlilik üzerine durulmuş, kamu yönetimlerinde vatandaşı merkeze alan bir düşünce tarzı gelişmiş ve uygulanmaya çalışılmıştır.

1.1.3.3. Özerklik

Özerklik yerel yönetimlerin etkin bir kamu hizmetini sunabilmesi açısından önemlidir. Bu noktada, “yerel özerklik anlayışı ve devletin yerel yönetimlerin işlerine karışmasının önlenmesi, özgürlük düşüncesinden geniş ölçüde esinlenmiştir” (Keleş, 2011: 48). Özerkliğin, “yerel yönetimlerin kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde mahalli nitelikteki işleri, kendi sorumlulukları altında ve kendi organları eliyle yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânıdır” (Eryılmaz, 2007: 134);“bağımsız karar almak ve bu kararların uygulanabilmesi” (Çukurçayır, 2006: 106) ve“mahallî idarelerin kanunlarla verilen görev ve hizmetleri kendi organlarının kararıyla ve kendisorumlulukları altında yerine getirmeleridir” şeklinde tanımları yapılmaktadır (Alodalı ve diğerleri, 2007: 1). Avrupa Yerel YönetimlerÖzerklik Şartı'nın 3. maddesine göre, “özerk yerel yönetimler ilkesi ulusal mevzuatla ve uygun olduğu durumlarda anayasa ile tanınacaktır” ibaresi yer almakta olup, özerklik ilkesinin yasalarla belirtilmesi, hatta daha ileri giderek anayasal düzeyde de belirtilmesi istenilmiştir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 3. maddesinde ise özerk yerel yönetim kavramı şu şekilde düzenlenmiştir: “Yerel makamların, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır” (Bayar, 2003: 13).

Özerklik gerek teoride gerekse Avrupa Yerel Özerklik Şartı çerçevesinde değerlendirildiğinde iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Biri mali diğeri idari özerklik. Yerel yönetimler, “yürütülmesi kendilerine bırakılan kamu hizmetlerine ilişkin karar almak, uygulamak, tercihleri yapmak, bunlara ilişkin finansman bulmak, bunları

hizmette kullanmak, hizmeti yürütmek için teşkilat kurmak gibi konularda idari özerklikten” faydalandığı ifade edilir (Derdiman, 2005: 14). Yani idari özerklik, mahalli idarelerin merkezi yönetimin müdahalesi olmadan kendi kararlarını kendi alabilmesi ve uygulayabilmesidir. İdari özerklik bağımsızlık demek değildir. Burada dikkat edilmesi gereken husus yerel yönetimlerin üzerindeki idari vesayet denetiminin kanunlarla belirlenmesi ve sınırlarının belli edilmesidir. (Eryılmaz, 2007: 134).

Özerkliğin ikinci yönü ise mali özerklidir. 1982 Anayasası’nda yerel yönetimlere gelirleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanması gerektiği belirtilmiş olup, “merkezi idare ile yerel yönetimler arasında ilk önce hizmet paylaşımı yapılmış daha sonraki aşamada da hizmetlerin paylaşımına da uygun olarak mali kaynakların paylaşılması gündeme gelmiştir” (Bülbul, 2000: 69). Yerel yönetimlerin önem kazanmasının bir nedeni olarak, “kamu hizmetlerinin devlet ile yerel yönetimler arasında paylaşılması bu kamu idareleri arasında sıkı mali ilişkileri de beraberinde getirmiştir” (Bülbul, 2000: 70). 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 55. maddesine göre belediyelerde iç ve dış denetimin yapılıdır. Denetim iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, mali ve performans denetimini kapsar. İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılacağı kanunda düzenlenmiştir. Mali özerklik, “yerel yönetimleri kendi yetkileri dâhilinde serbestçe kullanabilecekleri görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına sahip kılmaktır” şeklinde ifade edilir (Eryılmaz, 2007: 134). Yerel yönetimlerin özerk yapılı kuruluşlar olarak nitelendirilebilmesi için, “karar organlarının seçikle iş başına gelmiş olmaları ve kendi işlerini kendi organları eliyle dışarıdan hiçbir karışma olmaksızın görmeleri ve tüzel kişilik sahibi” olmaları gerekmektedir (Keleş, 2011: 52). Yukarıda bahsettiğimiz gibi Anayasanın 127. maddesinde mahalli idareler için, “bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır” ifadesi ile yerel yönetim gelirlerine anayasal bir güvence getirilmiştir. Yerel yönetimlerin bütçelerinin, merkezi idarenin yetkili kıldığı otoriteler tarafından onaylanmadan yürürlüğe konulamaması ise mali özerkliği son derece olumsuz etkilemektedir. Ancak son zamanlarda kanunlarda yapılan son değişiklikler sonucunda bu durum düzeltilmiştir (Odyakmaz ve diğerleri, 2010: 446). Yerel yönetimlerin mali kaynaklarının önemli bir bölümünün, kanunun koyduğu sınırlar çerçevesinde, oranlarını kendilerinin belirleyecekleri yerel vergi ve harçlardan oluşmasının gerektiği ifade edilir. Merkezi

yönetimin etki ve müdahalesinden bağımsız bir gelir sisteminin yokluğu, yerel özerkliği zedeleyici hale getirmektedir. (Eryılmaz, 2007: 134).

Özerkliği yakından ilgilendiren diğer bir durum idari vesayettir. İdari vesayet, yerinden yönetim kuruluşlarının, kendileri dışında başka bir idare tarafından, yasaların öngördüğü sınırlar içinde denetimine denilmektedir (Eryılmaz, 2007: 316). Özerklik ile idari vesayet arasındaki ilişki şöyledir. Özerklik arttıkça, idari vesayet azalmakta, özerklik azaldıkça ise idari vesayet denetimi artmaktadır. Özerklik ile idari vesayet arasında bir dengenin sağlanması yerel yönetimlerin sunacağı kamu hizmetlerinin etkinliği ve verimliliği açısından önemli olduğu gibi, demokrasiye de uygun düşecektir. Demokratik sistemlerin gelişmesi, yerel yönetimlerin gelişmesi ile doğru orantılıdır. Ancak özerklik demek tam bir bağımsızlık şeklinde algılanmamalı, özerklik ile vesayet denetimi arasında denge kurulmalıdır. Bunun yanında vesayet denetimi, keyfi bir uygulama olmamalı ve gerek anayasal düzeyde gerekse yasal düzeyde şekil ve usulleri gösterilmelidir. Vesayet denetimi idarenin bütünlüğünün bir sonucudur. Anayasa'nın 123. maddesinde "idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir" şeklinde idarenin bütünlüğünden bahsedilmiştir. Anayasa'nın 127. maddesine göre; merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir. Yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisinin görünümü Anayasanın aynı maddesinin diğer fıkrasına göre, mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir. Anayasa'nın yine 127. maddenin son fıkrasına göre mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmalarına izin verilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun denetimi düzenleyen 55. maddesine göre, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir. Vesayet denetimine örnek verecek olursak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 47. maddesine göre, "görevleriyle ilgili bir

suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Görevden uzaklaştırma kararı iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bulunmayan görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır. Görevden uzaklaştırılanlar hakkında; kovuşturma açılmaması, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.” Gördüğümüz gibi vesayet denetimi Türkiye’de hem Anayasal hem de yasal düzeyde düzenlenmiştir.

Sonuç olarak Türkiye’de yerel yönetimler Avrupa Birliği’ne uyum süreci çerçevesinde kendi kendine karar alabilen ve bu kararları uygulayabilen, idari ve mali özerklik yönünde gelişme gösteren yönetim birimleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.3.4. Özgürlük

Özgürlük, “egemen devletin karşısında ya da birey üzerinde egemenlik kurmak isteyen oluşumlar karşısında özgür davranabilmek” olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır, 2006: 29). Özgürlükten amaç, herkesin her zaman ve her yerde dilediğini yapabilmesi değildir. Demokrasilerde özgürlükten amaç; herkesin anayasal ve yasal sınırlar içinde kalmak koşuluyla başkalarının özgürlüğüne müdahale etmeksizin istediğini yapabilmesidir (Demir, 2010: 601). Özgürlük, düşüncelerimizi hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmadan ifade edebilmeyi ve davranışlarımıza dönüştürebilmeyi ifade eder. Bir kişiye eyleminden dolayı sorumluluk yüklenebilmesi, o eylemi yapma veya yapmama yönünde irade göstermesi ve bu iradeyi gösterecek serbestliğin bulunması gerekir. Başkasının zoru ve korkusu altında ya da direktmesi sonucunda, kendi iradesine bağlı olmaksızın gösterilen bir eylemin kişiyi ahlaki veya hukuki bakımdan sorumlu kılması anlamsızdır (Dursun, 2004: 166).

Yerel yönetimlerde özgürlükten kasıt, gerçekte bireylerin sahip olduğu özgürlük değil, bir bütün olarak yerel topluluğun özgürlüğüdür (Keleş, 2011: 49). Yerel yönetimlerin, “merkezi yönetimlerin sahip olduğu iktidara karşı bir siper oluşturarak özgürlüğü geliştirdiği düşünülür” (Eryılmaz, 2007: 133). Özgürlük, yerel yönetimler sayesinde merkeze karşı korunacak ve gelişmesi sağlanacaktır. Bütün siyasal otoriteyi merkezde toplamak yerine onu yerel yönetimlerle paylaşmak siyasal çoğulculuğu da beraberinde

getireceği içindir ki farkı sesleri de duymak ve anlamak toplumsal gelişmemizi sağlayacaktır (Eryılmaz, 2007: 133). Yerel yönetimler “insanların özgürleştirilmesinde, kurumların demokratik yönetime yatkınlığı ile demokrasinin yaşanabilmesinde ve insanların demokratik eğitim kazanmalarında birincil kuruluşlardır” (Görmez, 1997: 62).

1.1.3.5. Yeniden Paylaşım

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaraların sarılması için devlet her alanda kendini iyiden iyiye hissettirmiş ve sosyal devlet anlayışı gelişmiştir. Yeniden paylaşım, sosyal devlet anlayışının bir ürünüdür ve sosyal demokratların savunduğu bir değerdir (Eryılmaz, 2007: 134). Toplumda var olan gelir adaletsizliklerini gidermek için, vatandaşlardan gelirleri ile orantılı vergi alınması, alınan vergilerin ekonomik durumu kötü olan vatandaşlara doğrudan ya da dolaylı olarak aktarılması, öğrencilerin devlet okullarında parasız olarak okutulması, öğrencilere burs verilmesi, fakir vatandaşlara ücretsiz sağlık hizmetlerinin verilmesi, bazı ürünlere parasal desteklerin sağlanması yeniden paylaşımın amaçlarındandır. Yerel yönetimler, yeniden paylaşım noktasında etkin olarak görev yapan birimlerdir. Fakir insanlara gıda ve para yardımı yapılması, düşkünlere yiyecek verilmesi ve barınma yerlerinin sağlanması gibi sosyal uygulamalar mevcuttur. Belediye başkanının görevlerini düzenleyen, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddesinde, “bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak ...”, 77. maddesinde düzenlenen belediye hizmetlerine gönüllü katılımı ise, “...yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak...” gibi sosyal amaçlı görevler belediyelere verilmiştir.

1.1.4. Yerel Yönetimlerin Önemi

Yerel yönetimler demokratik işlevleri ve hizmette etkinlik açısından önemli bir yere sahiptir. Eryılmaz'a göre yerel yönetimlerin önemini şu şekilde sayabiliriz (Eryılmaz, 2007: 134):

1. Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin sunumunda etkin ve verimli bir araç olarak görülür. Çünkü yerel yönetim organlarının üye ve yöneticileri, o yöre halkının içinden seçilmekte ve seçilen kişiler yerel sorunları daha iyi bilmekte olup, sorunlara çözüm üretme noktasında daha başarılı olmaktadır.

2. Merkezi yönetimler yerel nitelikli görevleri, yerel yönetimlere devretmelerinden dolayı kazançlıdır çünkü merkezin üzerinde var olan görevleri azalmaktadır.
3. Yerel yönetimler, özerk yapılarından kaynaklanan ve yerel halka yakınlığından dolayı girişimciliği yüksek birimler olarak görülür. Bu nedenle sahip olduğu teşebbüs gücünü kullanarak yeni hizmet yöntemlerinin geliştirilebileceği ifade edilir.
4. Yerel yönetimler, hemşehricilik duygularının gelişmesine yardımcı olduğu gibi, demokratik değerlerin gelişmesinde de son derece önemli birimler olarak görülür.
5. Yerel yönetimler, güçlü merkezi hükümetlere karşı bir fren görevi gördüğü, denge unsuru işlevini yerine getirdiği ifade edilir.

Yerel yönetimlerde önemli bir nokta ise, yerel yönetimlerin iyi kavranıp kavranmadığı ile ilgilidir. Eğer yerel yönetimlerin yukarıda değindiğimiz işlevleri iyi kavranıp uygulamaya aktarılmadığı takdirde, demokratik, etkin ve verimli işleyen yerel yönetimlerden bahsetmemiz mümkün değildir. Yerel yönetimlerin mevcut yetersizlikleri dikkate alınmadan ve bu yetersizlikler telafi edilmeden, yerel yönetimlere aktarılacak olan yetki ve kaynak transferi ile istenen sonuç elde edilemeyeceği gibi, olumsuz sonuçların çıkmasına neden olacaktır. Etkin işleyen mali denetimin yoksunluğu ve yerel demokratik denetimin işlemediği, yerel yönetişimin olmadığı bir yerel yönetim anlayışında kamu kaynaklarını boş yere harcayan “yerel derebeyliklerin” ortaya çıkacağı kaçınılmaz olacaktır ifade edilir (Canpolat ve Cangir, 2010: 34).

Gördüğümüz gibi sunulacak kamu hizmetlerinde etkin ve verimliliği sağlayan, katılımcı özelliği ile demokrasinin gelişimine önemli katkıda bulunan yerel yönetimlerin, iyi analizinin yapılmaması, özerklik çerçevesinde amaçlanan sınırlarının belirlenmemesi, mali ve idari yönden gerekli olan denetim mekanizmasının eksikliği, demokratik olmayan sonuçlar, kamu kaynaklarının israfı, hizmetlerde aksama, etkin ve verimli kamusal hizmetlerin yoksunluğu, vatandaş memnuniyetsizliği gibi istenilmeyen sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

Ancak yerel yönetimlerin işlevleri iyi kavranılıp ve uygulamaya iyi aktarılırsa, vatandaşa hizmet sunumunda kalite, etkinlik, verimlilik gibi sonuçlar doğururken,

siyasal katılıma da aynı zamanda katkıda bulunarak demokratik değerlerin gelişmesine ve yerleşmesine katkı sağlayacaktır.

1.1.5. Türk Kamu Yönetiminin Örgütsel Yapısı ve Yerel Yönetimlerin Yeri

Yerel yönetimlerin, federal devletlerde daha önemli olduğu, üniter yapıya sahip devletlerde ise yerel yönetimlere daha az önem verildiği görülmektedir. Türkiye üniter yapıya sahip bir ülkedir. Türk kamu yönetiminin yapısı, 1982 Anayasası'nda belirtilen örgütlenme ilkelerine göre; merkezi yönetim kuruluşları ve yerinden yönetim kuruluşları olarak ikiye ayrılır (md.126-127). Bu yapı, idarenin bütünlüğü, idari vesayet ve yerel özerlik ilkeleri ile dengelenmektedir (Gül, 2008: 85). Merkezi yönetim kuruluşları başkent ve taşra örgütünden meydana gelir. Başkent örgütünü Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve Bakanlıklar oluşturur. Başkent örgütü içinde ayrıca başkent örgütüne yardımcı olmak üzere yardımcı ve bağlı kuruluşlar vardır. Yardımcı kuruluşlar; Milli Güvenlik Kurulu, Danıştay ve Sayıştay'dır. Taşra örgütü ise “ il”, “ ilçe”, “ bucak” ile “bölge kuruluşları”ndan oluşur. Anayasanın 126. maddesine göre, Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; illerde diğer kademeli bölümlere ayrılır. Görüldüğü gibi merkezi idarenin taşra örgütlenmesi olan il doğrudan anayasada düzenlenmiş iken, ilçe ve bucak ise 5442 sayılı İller İdaresi Kanunu'nda düzenlenmiştir. 5442 sayılı Kanununun 1. maddesine göre Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür.

Anayasada belirtilen ikinci örgütlenme ilkesi yerinden yönetim ilkesidir. Yerinden yönetim kuruluşları, yerel yönetimler, meslek kuruluşları, tüm üniversiteler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, KİT'ler, TRT gibi kurum ve kuruluşlardır. Yerel yönetimler ve Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları dışındaki diğer kurumlar ile bakanlıklar arasında, ilgili veya ilişkili bir bağ mevcuttur (Eryılmaz, 2007: 91).

Türk Kamu Yönetiminin örgüt yapısı anayasada yukarıdaki şekilde düzenlenmiş olup, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre Türk Kamu Yönetimi ise bütçelerine göre düzenlenmiştir. Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, uluslar arası sınıflandırmalara göre belirlenmiş olarak; merkezi yönetim kapsamındaki kamu

idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareleri kapsamaktadır (Akdoğan, 2007: 344).

Anayasanın 123. maddesine göre, “idarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.” Anayasa’ya göre “mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyacını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir” şeklinde tanımlanmıştır.Belediyelerin, karar organlarının seçmenler tarafından oluşturulması ve belediyelerin tüzel kişiliğe sahip olması anayasal bir zorunluluktur. Belediyeler, Anayasa’da sayılan üç yerel yönetim organından en önemlisidir. Ülkemizde 2011 yılı itibari ile 16 büyükşehir, 143 büyükşehir ilçe, 65 il, 749 ilçe ve 1977 belde belediyesi bulunmaktadır (www.migm.gov.tr, 15.05.2012).

Türkiye’de belediyeler ikili bir yapıya sahiptir. “Birincisi, bütünüyle Belediye Kanunu’na göre kurulan ve çalışan belediyeler; ikincisi ise yalnızca büyük kentlerde faaliyet gösteren ve farklı bir statüye tabi olan Büyükşehir Belediyeleridir” (Eryılmaz, 2007: 151).

1.2. Demokrasi

Demokrasi, halkın hem yöneten, hem de yönetilen durumda olduğu bir sistemi ifade eder. Demokrasi kavramı hakkında dünyada birçok tanım yapılmış, söz konusu tanımların hemen hepsi demokrasinin ortak benzerlikleri üzerinde durmuştur. Demokrasi Yunan kökenli bir kelime olup Yunanca’da halk, halk kitlesi veya tam yurttaşlık anlamında bir kelime olan “demos” ile egemen olmak ve “iktidar kullanmak gibi anlamlara gelen “kratein” sözcüklerinden oluşmaktadır (Schmidt’den Aktaran Demir, 2010: 599). Demokrasinin kısa bir tanımını yapacak olursak halkın kendi kendini yönetmesidir. İnsan sosyo-psikolojik bir varlık olup, sosyal ortamda yaşamını sürdürmek zorundadır. Demokratik sistemlerde asıl olan halkın istekleridir. Oysa demokratik olmayan sistemlerde halkın istemediği şeyler halka zorla, tepeden inme olarak kabul ettirilmeye çalışılmaktadır.

Demokrasi özü itibariyle iki temel ilkeye dayanmakta olup, demokrasi ile ilgili bütün kavramsal tanımlamalarda bu iki ilkenin ele alındığı görülmektedir. Bu ilkeler eşitlik ve

özgürlük ilkeleridir.Bu iki ilkenin aynı anda var olmadığı sistemin demokratik bir sistem olarak ilişkilendirilmesi anlamsızdır (Pustu, 2005: 122).Demokrasilerde asıl olan halkın yönetime doğrudan katılmasıdır. Doğrudan katılmanın mümkün olmadığı günümüzde katılımcı demokrasi anlayışı gelişmiştir. Katılımcı demokrasiyi aşağıda daha geniş bir şekilde işleyeceğiz.

1.2.1. Katılımcı Demokrasi

İnsan ilişkileri temelde iki olgu üzerine oluşur. Bunlardan birincisi uzlaşma, ikincisi ise çatışmadır. Demokratik sistemlerde çeşitli araç ve kurumlar kullanılarak insanların yaşamlarını diğer toplum bireyleriyle birlikte uzlaşma içinde yaşamaları sağlanır (Çukurçayır, 2006: 29). Çatışma, demokrasilerde uzlaşmaya dönüşür. Oysaki diktatörlüklerde kendini şiddet olarak gösterir. Demokrasiler, çatışmaları uzlaşmaya dönüştürürken, farklı görüşleri barındıran, çoğulculuğa ve çoğunluğa anlam veren bir sistem olarak karşımıza çıkar.

Demokrasinin “temel gerekleri olan halk katılımı, çoğunluk ilkesi ve seçmenlere karşı hesap verme sorumluluğu gibi değerlerin yerel yönetimlerde hayata geçirilmesi daha kolaydır. Katılma yerel yönetimlerde ulusal düzeydekenden daha yoğun ve doğrudandır”(Hill’den aktaran Pustu, 2005: 124). Bunun sonucudur ki yerel yönetimler demokrasinin beşiği olarak görülür.

Demokrasinin ilk çıkışına baktığımızda Antik Yunan Sitelerinde var olan ve gerçek demokrasiyi anlatan siyasal yapı aklımıza gelir (Çukurçayır, 2006: 26). Doğrudan demokrasinin uygulandığı Antik Yunan’da halk karar alma mekanizmasına araya hiçbir temsilci girmeden doğrudan katılmaktadır. Günümüzde doğrudan demokrasiyi uygulamak mümkün değildir. Doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasi ülkelerin seçmiş olduğu bir demokrasi sistemidir. Temsili demokrasi, “egemenliğin sahibi olan milletin, bunun kullanılmasını kendisini temsil eden organlara devrettiği bir yönetim biçimidir” (Teziç, 2005: 222). Temsili demokrasinin uygulanması halinde de siyasal katılımın tam olarak gerçekleşmediğini görürüz. Demokrasi, sadece belirli aralıklarla düzenli seçimlerin yapıldığı bir sistem olmamalı, halkın kendilerini ilgilendiren konularda karar alma sürecine katılmaları sağlanmalıdır.Bu eksiklikleri gidermek için katılımcı demokrasi anlayışı gelişmiştir. Doğrudan demokrasi “ideal”, temsili

demokrasi ise “realist” bir demokrasi modelidir. Ancak ideale ulaşmak mümkün olmasa da ideale yaklaşmak herkesin arzu ettiği bir durumdur. Bunun için katılımcı demokrasiyi hayata geçirebilmek ve halkın yönetime en yüksek katılımını sağlamak esas amaçtır.

Katılımcı demokrasi modelinde; halkın, toplumsal ve ekonomik alanda, katılımının mümkün olduğunca yüksek bir seviyeye ulaşmasına çalışılır. Katılımcı demokrasi kuramı, oy kullanma hakkına sahip olan kişilerin sayısını arttırmak ve oy verenlerin kendilerini ilgilendiren konularda söz hakkı, irade oluşturma ve karar verme mekanizmasına katılımı arttırmak ve yoğunlaştırmak amacındadır (Demir, 2010: 606). Diğer bir deyişle katılımcı demokrasi, “halkın çeşitli yollardan siyasete en geniş biçimde katılabilmesidir” şeklinde ifade edilmektedir (Çukurçayır, 2006: 26).

Katılımcı demokraside amaç, halkın kendisini ilgilendiren konularda söz sahibi olması ve toplumu ilgilendiren kararların alınmasına katılmasının sağlanmasıdır. Böylece demokratik katılım sağlanarak, vatandaş etkin olarak kararların üretilmesine ortak edilir (Bedük ve diğerleri, 2006: 52). Katılımcı demokrasinin benimsenmesi, vatandaşların devletten olan beklentilerini en iyi şekilde anlatabilme ve iletme imkânını oluşturacak ve böylelikle devlet yönetiminde etkin işleyen bir kamu yönetimi sistemi oluşacaktır.

1.2.2. Siyasal Katılım ve Yerel Demokrasi

Siyasal katılma, “özel kişilerin siyasal kişileri ve etkinlikleri etkilemek üzere giriştikleri yasal davranışlardır” (Çukurçayır, 2006: 43). Başka bir deyişle siyasal katılma, “halkın kendini yönetecek kişileri seçtikten sonra, siyasi iktidarların özellikle uygulama kararlarına örgütleri aracılığıyla zaman zaman katılabilmesi, o kararları etkileyebilmesi, gerektiğinde de değiştirebilme ilkesidir” (Demir, 2010: 603). Siyasal katılımı yöneten yönetilen ekseninde değerlendirdiğimizde “yönetimin bütün eylem ve işlemlerinde geçerli olabilen bir halkla ilişkiler yaklaşımı” (Akçakaya, 1999: 83) olarak düşünmek yerinde olacaktır.

Katılım, “bireysel özgürlüğün güçlenmesini sağlayan önemli bir araçtır ve bu araç, siyasal erk karşısında bireyin güçsüz ve çaresiz olmadığı bilincini verir” (Çukurçayır, 2006: 29). Toplumun bireye üstün olduğu anlayışı, yerel yönetimlerde katılımın önemini ortaya koymaktadır (Keleş, 2011: 50). Türkiye’de “yerel yönetimlerin merkezi

yönetimle ve bölgesindeki diğer yönetimlerle ilişkileri, yargı karşısındaki konumları, esnek yapılanmaları, yönetim organlarının oluşturulmasında halkın katılım düzeyi, kararların alınmasında ve uygulanmasındaki katılma mekanizmaları”(Ayhan, 2008: 118)gibi demokratik değerlerin yerleşmesine zemin hazırlayan araçlara ihtiyaç vardır. Bu araçların uygulanması en kolay, demokratik yerel yönetimlerin varlığı ile gerçekleşecektir. Demokratik yerel yönetimler, “Avrupa’da merkezi devletlerin ortaya çıkmasından sonra yerel ölçekte kurulan demokratik bir düzendir. Demokratik yerel yönetimlerde bireyler yönetimi etkileyebilirler, gücü paylaşabilirler, yerel birimler aynı zamanda yerel yönetim birimleridir” (Pustu, 2005: 128). Siyasal katılım süreci ile birlikte yerel halkın, yerel yönetimler üzerinde denetiminin sağlanarak hizmetlerde etkinliği sağlayıcı bir işlevi de mevcuttur (Çevikbaş, 1995: 77).

Demokrasi ve yerel yönetimler arasında, birbirini tamamlar nitelikte oldukça sıkı bir ilişki mevcuttur. Demokrasi, kısaca halkın kendi kendini yönetmesidir. Demokratik sistemlerde yönetim halkın seçtiği siyasal iktidara dayanır ve siyasal kararlar halkın istekleri doğrultusunda alınır (Atar, 2005: 60). Demokrasi, “halkın kendi kendini yönetmesi olduğuna göre, yerel demokrasi de olabildiği kadar alt birimlerde halkın isteklerine ve ihtiyaçlarına en etkin cevap verebilen sistem” olarak tanımlanır (Çukurçayır, 2006: 23). Yerel yönetimlerin siyasetle olan ilişkisi, “yerel yönetimlerin demokrasinin beşiği olarak kabul edilmesi iddiasına dayanmaktadır” (Bulut ve Tanıyıcı, 2008: 319). Bunun nedeni ise, “yerel yönetimlerin halkın kendi kendini yönetmesine olanak veren kurumlar olmasıdır” (Keleş, 2011: 63). Demokrasi olgusunun başlıca unsurları, yurttaş katılımı, çoğunluk ve çoğulculuk ilkeleri, liderlerin seçmene danışmaya önem vermesi ve seçmene hesap verme sorumluluğu duyması, yerel ölçekte de geçerli olan değerlerdir (Keleş, 2011: 63).

Yerel demokrasi kavramı devletin egemen bir düzen olarak ortaya çıkmadan önce var olan bir düzeni anlatır. Bu düzen kendiliğinden gelişen toplumun ihtiyaçları ve katkıları ile şekillenen bir öz yönetimi ifade eder. Yerel demokrasi ile yerel yönetim birimi değil, demokratik yerel yönetim kavramında yerel yönetim sisteminin demokratikliğine vurgu yapılır (Pustu, 2005: 128). Yerel demokrasi yerelde ne kadar özümseyip uygulanırsa, ulusal düzeyde de o kadar demokratikleşme eğilimi görülür. Yerel yönetimlere

demokratik nitelik kazandıran unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür (Pustu, 2005: 129-130):

1. Yerel yönetim süreçlerine halkın katılımının sağlanması,
2. Karar alma ve alınan kararları yürütebilme yetkisi,
3. Yetki ve kaynak sahibi olma,
4. Yönetimsel açıklık.

Sonuç olarak demokratik sistemlerden bahsedebilmemiz için, demokratik yerel yönetimlere ihtiyacımız vardır. Yerel yönetimlerin demokratik olmasını sağlayan ve yukarıda değindiğimiz ilkelere sahip ülkeler demokrasisi gelişmiş ülkelerdir.

1.3. Küreselleşme, Yerellik ve Yönetişim

Kamu yönetimi çevresini etkileyen ve çevresinden etkilenen bir sistemdir. Dünyada yaşanan gelişmeler doğal olarak kamu yönetimini de etkilemektedir. Özellikle 1950'lerden sonra özel sektörün gösterdiği başarı, kamu yönetiminin kendini sorgulaması sonucunu doğurmuştur. 1980'lere gelindiğinde kamu yönetimi kendini değiştirme çabaları içine girmiş ve bu dönemde küreselleşme, yerellik, yönetişim, hesap verebilirlik vb. kavramlar ortaya çıkmıştır.

1.3.1. Küreselleşme

Küreselleşme kavramı günümüzde oldukça sık duyduğumuz kavramlardan birisidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişim küreselleşme olgusunu karşımıza çıkarmakta ve artık evimizdeki internetten dünyaya bir tuşla ulaşabilmekteyiz. Hayatımızın her alanını etkileyen küreselleşme olgusu kültürde, siyasette, yönetimde kısacası her alanda kendini göstermektedir. Küreselleşme, “dünya devletlerinin ekonomik, siyasi ve sosyo – kültürel ilişkilerinin yoğunlaşması sonucu birbirlerine bağımlı hale gelerek, tek bir sistem oluşturacak şekilde bütünleşmesi olarak algılanmaktadır” (Kaypak, 2011:19). Küreselleşme başka bir deyişle, “maddi ve manevi değerlerin ulusal sınırları aşarak dünya çapında yayılması anlamına gelmektedir” (Hasanoğlu, 2001: 68). Küreselleşme ile ilgili olarak altı çizilmesi gereken bir nokta ise, küreselleşmenin uluslararasılaşma ile aynı anlama gelmediğinin, küreselleşme olgusunun sadece uluslararası ilişkilerin

yakınlaşması demek olmadığı, ulusların sınırlarını aşan sivil toplum hareketlerini de içerdiği, küreselleşme sürecinin sonucu olarak devletlerin açık düşmanlardan ziyade risk ve tehlikelerle karşı karşıya kaldıkları ifade edilir (Giddens'dan aktaran Demirel, 2006: 107).

Küreselleşme olgusunun “ilk yansıdığı alanlardan biri, demokrasi, yerinden yönetim, kentleşme, katılım, özerklik ve yeni yönetim teknikleri gibi kavramları da içerecek biçimde, yönetimdir” (Ökmen, 2008: 58). Küreselleşme ile birlikte yukarıda bahsettiğimiz kavramlar dünyada önemli ilkeler olarak kamu yönetimi literatüründe kendini göstermiş ve yerel yönetimlerde de kendini hissettirmiştir. Değişen dünyada “ulus-devletlerin gerek yerel, gerekse küresel ölçekte söz konusu kurumların baskılarını, yönlendirmelerini üzerlerinde hissettikleri bir dünya düzeni ortaya çıkmıştır” (Cebeci, 2008: 35).

Küreselleşmenin sonucu olan toplumsal dönüşüm ile birlikte artık ulus – devlet dünyada tek başına hareket eden güç olmaktan çıkmış, bölgeselleşme, yerelleşme vb. olguları etkilemiş ve kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasını ve geliştirilmesini sağlamıştır (Demirel, 2006: 106). Küreselleşme süreci ile birlikte, “yerel kendi pozisyonunu, ekonomik alanda, ulus devletten ayrı olarak belirleyebilir hale gelmiştir. Her bir yerel birimin iç ve dış ilişki kurma kapasitesi artmış bulunmaktadır” (Köse, 2003: 26).

Küreselleşmenin üç boyutu bulunmaktadır. Bunlar, ekonomik, kültürel ve siyasal alanda küreselleşmedir. Ekonomik alanda küreselleşme, ulus devlet ekonomilerinin ortak bir pazar etrafında toplanması ve rekabetin olduğu, sınırların kalktığı çok aktörlü bir ekonomik yapı olarak ifade edilir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, ülkelerin birbirinden ayrı pazarlar arasında var olan ve bağımsız milli ekonomik politikalar için gerekli ön koşulu oluşturan sınırları zayıflatmıştır. Bunun sonucu olarak ülkelerin milli bir ekonomi politika belirleme şansları azalmış ve buna bağlı olarak ulusal hükümetlerin para ve maliye politikaları, uluslararası finansal hareketlerden etkilenmiştir (Köse, 2003: 3).

Kültürel alanda küreselleşme ise, farklı kültürlerin ya da başka bir deyişle yerel kültürlerin ulus-devlet sınırlarını aşarak dünyada uluslar arası arenada yerini bulması ve diğer kültürlerle etkileşim göstermesi sonucu dünyada ortak bir kültürün oluşacağı

şeklinde yorumlanır. Küreselleşmeyi etkileyen kitle iletişim araçlarının gelişmesinin sonucu olarak, yerel kültürlerin evrensel bir kültüre doğru dönüşüme uğramaları kaçınılmaz olacaktır (Köse, 2003: 12).

Siyasal anlamda küreselleşme ise, “devlet–toplum–birey arasındaki ilişki ve rollerin yeniden şekillendirilmesini gerektirmekte, ulus devlet karşısında uluslar üstü mekanizmalarla beraber, sivil topluma yönelik inisiyatif kullanımında demokratikleşme ekseninde bir artış sağladığı” ifade edilmektedir (Demirel, 2006: 108). Burada sivil toplumun yanında yerel yönetimleri de katmak uygun olacaktır. Çünkü yerel yönetimler küreselleşme ile birlikte uluslar arası bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde, küreselleşmenin sonucu olarak uluslararası bir aktör haline gelen yerel yönetimler uluslararası alanda ilişkiler kurabilecektir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun yurtdışı ilişkilerini düzenleyen 74. maddesine göre, belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir. Belediye bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir.

Sonuç olarak küreselleşme ile uluslararası aktör haline gelen yerel yönetimler için önemli gelişmeler olmasının yanında yerel yönetimlerin de sorumluluğu artmıştır. Rekabet ilkesinin özel sektörden sonra kamu örgütleri içinde kullanılması yerel yönetimlerin gerek ülke düzeyinde gerekse dünya ile rekabet edebilir bir hizmet sunumu gerçekleştirmesini zorunlu kılmıştır.

1.3.2. Yerellik

Küreselleşen dünyada “yerellik” önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. “Subsidiarite” kavramı literatüre, Avrupa Birliği ile kazandırılmış olup, kavramın özünü oluşturan hizmette yerindeliğe, ulus-üstü bir düzenleme olarak ilk kez Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda değinilmiştir (Zeyrekli ve Ekizceleroğlu, 2007: 38). Şartın 4. maddesinde, kamu sorumluluklarının genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılacağı belirtilmiştir. Devletin güç kullanmasına ilişkin düşünce, “devlet illa güç kullanacaksa bunu ilde yapması eyalette yapmasından daha iyidir” çerçevesinde şekillenmiştir (Friedman’dan Aktaran Al, 2007: 193). Yani

yerellikteki amaç bir kamu hizmetinin sunumunda, mümkün olduğunca hizmetin yerinde sunulması, yani yerel yönetimlerin bu hizmeti yerine getirmesi, eğer yerelde bu hizmet yerine getirilemiyorsa hizmetin bölge düzeyinde yerine getirilmesi, eğer bölge düzeyinde de yerine getirilemiyorsa hizmetin merkezi yönetim tarafından yerine getirilmesi amaçlanır.

Küreselleşme süreci ile birlikte, “ulus-devletin geleneksel politika araçları giderek zayıflamakta, dünyada hemen her alanda entegrasyonun derinleşmesi ile siyasal iktidarın küresel kurumlara ve yerelleşme eğiliminin güçlenmesi ile yerel parçalara doğru dağıtılması sonucu ulus-devlet iki yönlü bir baskı” altına girmektedir (Köse, 2003: 3).

Subsidiarite ilkesi, Maastricht Sözleşmesi’nde kamu hizmetlerinin sunumunda temel ilke olarak kabul edilmiş, “her konuda ve her alanda alınacak kararlar ve izlenecek politikaların vatandaşa en yakın olan, yani en küçük yönetsel birim düzeyine alınmasını” şart koşmuştur (Karakılçık ve Özcan, 2005: 11).

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesindeki “belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur” hükmü de subsidiarite ilkesine vurgu yapmaktadır.

Sonuç olarak yerellik (subsidiarite) küreselleşme ile önem kazanan bir kavram olup, değişen ve gelişen dünyada kamusal hizmet sunumunda önemli bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerellik ilkesi özünde, hizmet sunumunu gerçekleştirmek için yetkinin alt birimlere devredilmesini, yani yetki devrini içerir. Yerellik ilkesi kamusal hizmet sunumunda yapabilir kılmayı, etkinliği ve verimliliği de içinde barındırır. Bunun sonucu olarak yerel yönetimler kamusal hizmet sunumunda etkin bir rol oynayacaklardır.

1.3.3. Yönetişim

Yönetişim kavramı, ilk kez 1989 yılında yayımlanan Dünya Bankası’nın bir raporunda “goodgovernance” olarak yer almıştır. Terim daha sonra OECD ve Birleşmiş Milletler tarafından da kullanılmış, bu üç örgütün çeşitli toplantı ve yayınlarıyla giderek yaygınlaşmıştır (Çukurçayır ve Sipahi, 2003: 44).1970’lerden sonra kamu yönetiminde yaşanan kırılmalar, yeni kamu yönetimi anlayışını ortaya çıkarmış ve geleneksel kamu yönetiminde mevcut olmayan verimlilik, sorumluluk, katılım, etkinlik, demokratik

idare, şeffaflık gibi ilkeler kamu yönetimi literatüründe önemli bir şekilde yer almışlardır (Eryılmaz, 2007: 27). Kamu yönetiminde yeniden yapılanma araçları gelişmiş ülkeler tarafından, gelişmekte olan ülkelere aktarılmış olup, bu araçlardan biriside “yönetişim” olgusu olarak karşımıza çıkmaktadır (Oktay ve Pekküçükşen, 2009: 179). Yönetişim, “kamu yönetimi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını içine alan kompleks bir sistem ve bunların kendi aralarındaki ilişkiler ağı ve karşılıklı etkileşimlerini ifade eden”(Eryılmaz, 2007: 27) bir kavram olarak kullanılır. Başka bir tanımda ise yönetişim, “bir toplumsal-politik sistemdeki ilgili bütün aktörlerin ortak çabalarıyla elde edilen sonuçların oluşturduğu yapı ya da düzen” olarak ifade edilir (Bozkurt vd., 2008: 274). Yönetişim, yönetim olgusunun önemine vurgu yapmakta, yönetim sürecine kamu yönetiminin dışında özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını da katmaktadır.

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 4. maddesine göre yönetişim, saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindelik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını ifade eder.

Özetle yönetişim, “yönetim” olgusunun önemine vurgu yapmakta, yönetim işlevinin bir kişi ya da bir birim tarafından yerine getirilmesine karşı çıkmaktadır. Çünkü “yönetişim” anlayışına göre yönetim işlevi önemli bir olgudur ve yönetimden etkilenen herkesin bu sürece dâhil olması gerektiği üzerinde durur. Yönetişim yerel yönetimlerinde bu sürece dâhil olmasını savunur. Siyasal katılımın sağlanması, hesap verebilirliğin gelişmesi, hukuk devleti gibi ilkelerin hayata geçirilmesinde yönetişim anlayışı kamu yönetimini şekillendirmektedir.

1.4. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Yerel Yönetimler

İnsanlık tarihini üç döneme ayırabiliriz. Birincisi, tarım toplumu; bu dönemin özelliği ekonomik yapının toprağa dayandığı, geleneksel aile yapılarına rastlandığı, imparatorlukların bulunduğu, devletin belirli kurallarla yönetilmediği, kamu yönetiminin liyakat, eşitsizlik ve tarafsızlık ilkelerini barındırmadığı bir dönem olarak, ikinci olarak modern dönem; bu dönemde ise üretimde tarımdan sanayi üretimine geçildiği, geleneksel aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüştüğü, imparatorlukların yerini ulus-devletlerin aldığı, kamu yönetiminde liyakat, tarafsızlık, eşitlik ve kurallara

bağlılık gibi ilkelerin ön plana çıktığı bir dönemi, üçüncü dönem ise modern ötesi toplum, sanayi sonrası dönem, bilgi toplumu gibi adlandırılan küreselleşme, yerelleşme, esnek yönetim, yönetim gibi kavramların ortaya çıktığı bir dönemi ifade etmektedir (Al,2007). Kamu yönetiminin en büyük sorunu, “kamu yönetiminin bilgi çağında endüstriyel dönem bürokrasisi ile sürdürülmeye çalışılmasıdır” (Akçakaya ve Yücel, 2007: 15).

Kamu yönetimi sistemi “sırasıyla Liberalizm, Keynesçilik-Refah Devleti Modeli ve Neo Liberalizm’in etkisi altında kalmış” (Bozlağan, 2008: 1), ekonomik sistemlerdeki değişim yönetim anlayışında önemli kırılmalar oluşturmuştur. 1929 Ekonomik Buhranına kadar devlet ekonominin dışında yer alıyordu. Büyük Buhran’ın getirdiği ekonomideki durgunluk sanayileşmiş batı ülkelerini olumsuz etkilemiş ve bununla beraber İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa’daki yaraların sarılması “Keynesçilik-Refah Devlet” anlayışını ortaya çıkarmıştır (Ünsal, 2007: 32). 1970’lere gelindiğinde sosyal devlet anlayışının her alana yansması sonucu devletlerin mali krizlere uğraması, devletlerin ekonomik faaliyetlerden çekilmesini zorunlu kılmış olup, bunun sonucu olarak sosyal devlet anlayışının önemini yitirmesine ve müdahaleci devlet anlayışının terk edilmesine neden olmuştur. Yeni Sağ ve ekonomik anlayıştaki değişimler, özel sektörün başarısı, yönetim alanındaki çalışmalar kamu yönetimine yansımış ve yeni kamu yönetimi anlayışı fikri önem kazanmıştır (Eryılmaz, 2007: 16). Uygarlık alanında yaşanan dönüşüm, kamu yönetimi sistemine yönelik eleştiriler, ekonomiden siyasete değişen anlayışlar, bireylerin ve sivil toplumun önem kazanması kamu yönetimi anlayışında gelişmelere ve değişimlere neden olmuştur (Eryılmaz, 2007: 531). Sonuç olarak 1970 ve 1980’li yıllar birçok ülkede kamu yönetiminde değişim ve gelişmelere neden olmuş, katı, merkeziyetçi, hiyerarşik ve bürokratik kamu yönetimi, esnek, piyasa odaklı, yetki devreden kamu yönetimine dönüştürülmüştür (Özer, 2005: 4). Geleneksel Yönetim Anlayışından farklı olarak, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında, “kamu kuruluşları, gerçekleştirdikleri sonuca göre, yani ürettikleri mal ve hizmetin kalitesine göre, verimli çalışmalarına, vatandaşın ihtiyaçlarına ne ölçüde uygun hizmet sunduklarına göre değerlendirilmektedir” (Soysal ve Alıcı, 2006: 168).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışının gelişmesinin arkasında birkaç nedeni saymak mümkündür. Dünyada yaşanan gelişmeler ve değişimler, insan hakları, demokrasi,

teknoloji, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, kamu hizmetlerinden faydalanan vatandaşların beklentilerinin artması ve değişmesi, yönetim ve katılım anlayışında yaşanan gelişmeler, Yeni Kamu Yönetimi anlayışının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır (Uzun, 2011: 37). Günümüzde “bilginin ve teknolojinin ateşlediği değişim ortamı, örgütsel yapılar ve işleyiş üzerindeki baskısını artırınca, devamlılıklarını sürdürebilmek için çevresel değişmelere daha duyarlı olma gereği duyan örgütler, bürokrasi dışında yeni yapısal arayışlara yönelmişlerdir” (Sargut’tan aktaran Özer, 2006: 4). Kamu yönetiminde yaşanan değişim, “kamu yönetimi açısından ise kalkınmayı ekonomik büyüme yanında insanların yalnızca madde gereksinmesiyle değil aynı zamanda eğitim, sağlık, güvence, adalet, insan haklarına saygı gibi gelişmişlik standartlarına ulaştırmayı da kapsar” (Peker, 2000: 4).

Yasal-rasyonel bürokrasi modeli işleyiş olarak sadece yasaların öngördüğü sınırlar ve üstlerin isteklerini karşılayacak kamusal mal ve hizmetleri üreten yönetim anlayışı üzerine çalışırken (Çukurçayır, 2009: 32), YKYA, Weber’e ait geleneksel yönetim anlayışı olan yasal-rasyonel bürokratik modelin değiştirilmesi üzerine kurulmuş, “piyasa tipi mekanizmalar, esnek ve adem-i merkeziyetçi örgütlenme, çıktılara yönelmiş vatandaş-müşteri tatmini esas olan yönetim anlayışı ve teknikleriyle ikame etme amacını” güder (Demirel, 2006: 117). YKYA, geleneksel kamu yönetiminin, hizmet sunumundaki hataları ve eksiklikleri doğru bir şekilde tanımlayıp, bunları çözmeye çalışmıştır (Hood’dan aktaran Al, 2007: 146). Yeni bir anlayış olarak, “Yeni Kamu Yönetimi ve özelleştirme doğrultusunda devletin küçültülmesi ve asli fonksiyonlarına (eğitim, sağlık, adalet ve savunma) dönmesi, öncelikli bir politika tercihi olarak” (Akçakaya ve Yücel, 2007: 19) tercih edilmektedir. Anlayış özetle, “kamu yönetiminin ve kamu faaliyet alanının özellikle ekonomik nitelikli olanlardan başlayarak küçültülmesi ve daraltılmasını, ikinci olarak da, daraltılan bu alanda genelde kamu faaliyetlerinin, özeldede, kamu örgütlerinin kamu işletmeciliği anlayışı etrafında yapılandırılması ve işletilmesini” savunmaktadır. (Aksoy’dan aktaran Demirel, 2005: 107). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı özetle “siyaset-yönetim dengesinin yeniden kurulması,devletin kurulması ve etkinleştirilmesi, şeffaf ve dürüst yönetim, merkeziyetçilikten yerinde yönetime geçme eğilimleri serbest pazar uygulamalarının uzantıları olarak sayılabilir” (Peker, 2000: 4).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışı kamu örgütlerinde ve kamusal hizmet veren personelin niteliğinde önemli etkilere neden olmuştur. Yönetici ve yönetilenler arasında insancıl davranışların varlığı ve iyi iletişimin kurulması, yönetime hem kamu yönetiminin içinden hem de dışından katılımın olması, halkın istekleri doğrultusunda ve beklentilerini karşılayacak mal ve hizmetlerin üretilmesi, vatandaş memnuniyetinin hedef alınması üzerinde yoğunlaşılmasının gerektiği vurgulanmaktadır (Özer, 2006:4).

YKYA merkezileşme eğiliminden uzaklaşmakta, bunun sonucu olarak kamusal örgütlenmelerde ve görevlerinde yetki devrini içeren bir eğilim gösterir. Bu eğilimi temelinde verimlilik ve etkinlik anlayışları yatmakta olup, hizmeti halka yaklaştırarak, demokratik yönetimi gerçekleştirme düşüncesi yatmaktadır. Merkezileşme eğiliminden iki şekilde uzaklaşmakta olup, birinci yol olarak, merkezi yönetim tarafından yürütülen bazı hizmetler ile sorumlulukların, yerel veya bölgesel yönetimlere devredilmesidir. İkincisi ise; yetki genişliği ilkesi çerçevesinde, merkezi yönetimlerin uzantısı olan taşra yönetimlerinin güçlendirilmesidir (Tutum, 1994: 32).

Değişen kamu yönetiminin sonucu olarak yerel yönetimlerde de bu değişimin etkileri görülmüş, “yerel yönetimlerin birer *kamusal hizmet işletmesi* olarak tanımlanması yönünde önemli kavramsallaştırmalar gündeme gelmiştir” (Çukurçayır, 2009: 33).

Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı, yerinden yönetim kavramını yeniden ele almış olup, terimin anlamının genişlemesine yol açmıştır. Geleneksel Kamu Yönetimi Yaklaşımı yerinden yönetim kapsamını, yerinden yönetim kuruluşları, hizmet kuruluşları ve meslek örgütleri ile sınırlı tutmuşken, Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşım ise, sivil toplum örgütlerini, gönüllü girişimleri vb. yerinden yönetim kavramının içine dahil etmiştir (Bozlağan, 2008: 17).

Geleneksel yönetim anlayışında hizmetlerin sunumu standart, farklı talepleri dikkate almayan bir şekilde karşılanmaktaydı. Oysaki yeni kamu yönetimi anlayışında hizmet sunumunda vatandaş müşteri odaklı olarak algılandığı için vatandaşın istekleri dikkate alınmaktadır.

Yeni Kamu Yönetimi anlayışının bir sonucu olarak yerelleşme önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerelleşme ile birlikte “karar alma süreçleri hizmeti kullananlara yaklaştırılmakta, rekabet artırılmakta ve yenileştirme gündeme gelmektedir” (Özer,

2005: 20). Yerelleşmenin gerçekleştirilmesi için, “yöneticilere mümkün olduğunca esnek hareket etmelerine yönelik yetki verilmesi gerektiği belirtilmektedir” (Weikart’dan aktaran Özer, 2005:20).

Sonuç olarak Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı çerçevesinde yerel yönetimler ile merkezi hükümetler arasındaki ilişkiler yeniden gözden geçirilmiş, merkezden yerele doğru yetki ve kaynak aktarılması sağlanmıştır. Geleneksel yönetime ait olan merkeziyetçilik, katı kurallara bağlılık, alt birimlerin takdir hakkının olmaması yeni anlayışla beraber değişmekte, sorumluluk sahibi alt birimler, hesap verebilen yönetim, vatandaş odaklı, vatandaş müşteri olarak gören bir yönetim tarzı ortaya çıkmakta ve bu da yerel yönetimlerde kendini göstermektedir.

BÖLÜM 2: BELEDİYELERDE HALKIN YÖNETİME KATILIM TÜRLERİ VE KENT KONSEYLERİ

Bu bölümde öncelikle belediyelerde katılımcı demokrasiye ilişkin uygulamalara değinilmiş olup, kent konseyine ilişkin kavramsal çerçeveye, kent konseyinin organlarına, kent konseyinin etkinliğini azaltan nedenlere ve kent konseyi ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

2.1. Belediyelerde Katılımcı Demokrasiye İlişkin Uygulamalar

Belediyeler, yerel yönetimlerin içinde kuşkusuz en önemli yere sahiptir. Belediyeler hayati öneme sahip kamu hizmetlerini yerine getirirken, bunun yanında demokratik kültürün gelişmesine de katkıda bulunurlar. Demokrasi, halkın sadece düzenli seçimlerle yönetime katıldığı bir sistem olmamalıdır. Doğrudan demokrasinin uygulandığı dönemlerde katılım aktif bir şekilde olmaktadır. Ancak günümüzde doğrudan demokrasinin uygulanmasının mümkün olmaması, temsili demokrasiyi gündeme getirmiş, temsili demokrasinin de etkinliğini arttırmak ve katılımı geliştirmek için çeşitli uygulamalar yapılmış, bu uygulamaların bir ürünü olan ve “tamamen gönüllülük esasına göre kurulmuş olan kent konseylerinin de sivil toplum kuruluşları gibi vatandaş ile devlet arasında aracı bir vazifesi göreceği” ifade edilmektedir (Usta, 2011: 201).

Küreselleşme süreci ile birlikte dünyada yaşanan gelişmeler, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, yönetim, yerellik, katılım, hesap verilebilirlik, sürdürülebilir kalkınma, saydamlık gibi kavramların kamu yönetimlerinde önem kazanmasına paralel olarak, yerel yönetimlerde de “yerel yönetimi” esas alan uygulamalarla katılımı sağlayacak uygulamalar önem kazanmıştır.

Katılım, “düşünülen ve yapılan şeylere katılmayı ifade eder. Seyirci olmanın ötesinde bir durum” olarak ifade edilir (Kaypak, 2011: 136). Yerel yönetim birimi olarak belediyelerde, siyasal katılımı gerçekleştirmek için 5393 sayılı Belediye Kanunu ile çeşitli mekanizmalar öngörülmüş, bunun uygulamaları belediyelerde kendini göstermiştir. Mikro düzeyde, yerel demokrasinin gelişmesi, makro düzeyde ülke demokrasinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Demokratik sistemlerde toplumun yaşam

kalitesi o toplumun içinde yaşadığı yönetim sisteminden anlam bulur. Demokratik yönetim sistemini belirleyen en önemli unsur ise hiç kuşkusuz yerel yönetimlerin sistem içindeki konumudur (Al, 2007: 355). Kamu yönetiminde yaşanan gelişmeler ve değişimler daha katılımcı demokrasi uygulamalarını ön plana çıkarmış ve belediyelerde de bunla ilgili araçlar oluşturulmuştur. Katılımcı demokrasi anlayışında, halkın sadece belirli aralıklarla seçimlere katılması değil, halkı ilgilendiren konularda halkın bu konularla ilgili kararların alınmasına katılmasını sağlamak esas amaçtır.

Yerel yönetimlerde etkin demokratik değerlerin oluşturulması çerçevesinde, yerel hizmetlerin yerinde ve ihtiyaca uygun yerine getirilmesi amacıyla, yerel katılımın sağlanması, katılımın sağlanması içinse yerel halkın bu noktada yaklaşımı belirleyici bir rol oynamaktadır (Öner, 2000: 137). Yerel halkın, kentin ve kentlinin sorunlarına ilgisiz kalması, uygulayıcıların ne kadar demokratik olursa olsun yerel yönetimlerin varlık sebepleri olan hizmette etkinlik ve demokratik değerleri hayata geçirme işlevlerini anlamsız kılacaktır. Belediye Kanunu'na göre belediyelerde yerel katılımı sağlayacak mekanizmalara aşağıda değinilmiştir.

2.1.1. Meclis Toplantılarına Katılma

Yerel yönetimler demokrasinin beşiği olarak görülürken, yerel katılımın sağlanması için çeşitli uygulamalar söz konusudur. Ancak, “demokratik ve katılımcı yönetimin kurumsallaşması noktasındaki somut öneri ve modellerin uygulamaya tam olarak aktarılması, kuşkusuz uygulayıcıların bu yöndeki yaklaşımlarıyla doğrudan ilişkili” olduğu ifade edilir (Öner, 2000: 132). Bu çerçevede 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile katılımı öngören uygulamaların etkinliği belediye meclis üyelerinin tutumu, algıları ve demokratik değerlere sahip olma düzeyleri ile ilgilidir. Bu noktada meclis toplantılarına katılma, katılımcı demokrasi çerçevesinde önem kazanmakta ve etkinliği halkın yönetime ilgisine bağlı olduğu kadar, bunun uygulayıcıları olan meclis üyelerinin tutumlarına da bağlıdır.

Katılım, vatandaşların kent yaşamında kendilerini ilgilendiren kararların alınmasına katılması, bu kararları etkilemesi sürecini ifade eder. Türkiye’de yerel yönetimi esas alan yerel yönetim reformlarından biri olan 5393 sayılı Belediye Kanunu 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. 5393 Belediye Kanunu’nun 20. maddesine göre, meclis toplantıları

halka açıktır. Ancak meclis başkanının veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Kanun meclis toplantılarının açık olacağını hüküm altına alırken, yönetişimin amaçlarından biri olan şeffaf yönetime gönderme yapmaktadır. Gördüğümüz gibi meclis toplantılarına halkın katılımı sağlanarak, hem halkın konuyla ilgili bilgi sahibi olması sağlanmakta, hem de meclisin üzerinde bir kamuoyu baskısı oluşturularak belediyelerin keyfi uygulamaları önlenmektedir. Meclis kararlarının kesinleşmesini düzenleyen 23. madde de, kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulacağı yer almaktadır. Böylece şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin hayata geçirilmesi sağlanmış olmaktadır.

2.1.2. Kent Konseyleri

Temelleri 1992 yılında Rio Konferansı ile atılan Yerel Gündem 21'in amaçlarından biri olan katılımcılığı sağlamak amacıyla 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kent konseyleri hayata geçirilmiştir. Kent konseyleri, katılımcı demokrasinin gerçekleşmesi amacıyla getirilen kurumlardan biridir ve "halkın kent yönetimine katılımının sağlanması ve kentte ve kentte yapılacak düzenlemelere dair söz sahibi olmasını sağlayabilecek katılımcı mekanizmalar" olarak görülür (Kaypak, 2011: 144). Kanuna göre, konsey kararlarının belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirileceğinin öngörülmesi, belediye yönetimine katılmanın başka bir boyutunu oluşturmaktadır (Urhan, 2008: 93).

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre kent konseyleri, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Kanun ilk fıkrasında kent konseyinin amaçlarına değinirken, ikinci fıkrasında ise katılımın kimleri kapsayacağını belirtmiştir. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Son fıkrasında ise, kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye

meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirileceği ve kent konseyinin çalışma usûl ve esaslarının İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Kent konseyi ile ilgili düzenlemelere ileride daha ayrıntılı olarak değinilecektir.

2.1.3. Kamuoyu Yoklaması

Yeni yönetim anlayışlarının geliştiği ve katılımcılık, vatandaş odaklı yönetim gibi ilkelerin önem kazandığı günümüzde kamuoyu yoklaması önem kazanmış olup, kamuoyu yoklamasını “yönetimi hizmet sunarken hizmet alıcısı durumunda olan yurttaşın daha fazla tatmin edilmesi, hizmetlerin etkinliğinin sağlanabilmesi amacıyla, anket çalışmaları yürütülmesi” anlayışı şeklinde ifade edebiliriz (Çukurçayır, 2006: 164). Kamuoyu yoklaması, hizmet alıcısı olan vatandaşın memnuniyetini sağlayarak, yerel yönetimlerin hizmet sunumunda etkinliğini artırıcı bir rol oynar. Bunun yanında kamuoyu yoklamaları, vatandaşın istek ve şikâyetlerini araştıran bir uygulama olduğu için, vatandaşların yönetime katılımını artırıcı bir etki yaparak, yerel yönetimi hayata geçirir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesi, “belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir” şeklinde bir düzenlemeye yer vererek, kamuoyu yoklaması ile halkın belediyeden olan beklentilerini, kent yaşamına ilişkin sorunların çözümü gibi yaşam kalitesini artırıcı bir görev üstlenmektedir.

Kamuoyu yoklamaları, belediyelerce yapılacak olan, ancak gerekli olmayan yatırımları engelleyerek kaynak israfını önlemekte, bunun yanında halkın gerçek ihtiyaçlarına cevap verebilecek bilgileri belediye yönetimine ileterek, demokratik değerlerin yerleşmesine ve etkin bir belediye yönetimi oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

2.1.4. Gönüllü Katılım

Gönüllülük kavramı, bir olay karşısında bir şeyi kendi isteğimiz ile yapma ya da yapmama iradesidir. Gönüllülük, özgürlükle doğrudan ilişkili olup, davranışlar üzerinde özgür irade gerçekleşmiyorsa gönüllülükten bahsetmek mümkün değildir.

Belediye Kanunu'nun 77. maddesine göre, belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.

Gönüllü katılım mekanizması birçok işleve sahip olup, birinci olarak hizmet sunulan kişiler açısından bir yarar sağlar. İkinci olarak, hizmeti sunması gereken belediye için bir maliyet unsuru ortadan kalkmaktadır. Buda kamu kaynaklarının başka ihtiyaç olan alanlarda kullanılması demektir. Üçüncü olarak hizmet sunan ve alanlar açısından sosyal ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. İnsanların gönüllü olarak bir şeyi yapması o iş için etkinlik ve verimliliği arttırıcı sonuç doğurmaktadır.

2.1.5. Hemşehri Hukuku

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre hemşehri hukuku yeniden tanımlanmış, eski 1580 sayılı Belediye Kanunu, hemşehriliği “nüfus kütüğüne yerli olarak yazılma” koşuluna bağlarken, yeni Belediye Kanunu hemşehriliği “ikamet” esasına dayandırmıştır (Eryılmaz, 2007: 152). 5393'ün 13. maddesine göre, herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.

Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmalarını yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.

Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişiği olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.

2.1.6. İhtisas Komisyonları

Belediye Kanunu'nun 24. maddesine göre, belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir. İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur. Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Belediye Kanunu'nda yer alan bu düzenleme, "... mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir" şeklinde yer alır. İhtisas komisyonlarının, katılımcı demokrasiyi gerçekleştirme anlamında etkili bir uygulama olduğu düşünülmektedir.

2.1.7. Stratejik Plân ve Performans Programı

Değişen ve gelişen dünyada 1980'li yıllardan sonra devlet zihniyetindeki dönüşüm, hesap verilebilirlik, müşteri odaklı yönetim, yönetişim, şeffaflık, katılım gibi ilke ve

olguların önem kazanması ülkemizde de bu durumun hissedilmesine neden olmuştur. Belediye Kanunu'nun 41 maddesine göre, Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar. Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Stratejik planın hazırlanmasında üniversitelerin, meslek odalarının sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınarak hazırlanması katılımcı demokrasi ve bunun sonucu olarak “yerel yönetişimi” hayata geçirme açısından oldukça önemli bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır (Kerman vd., 2011:21).

2.2. Kent Konseyleri

Temsili demokrasi modelinde, halkın yönetime katılımı belirli aralıklarla yapılan seçimler, referandumlar ve toplantılar gibi temsili demokrasi uygulamaları ile gerçekleştirilmektedir. Katılımcı demokrasi modelinde ise yerinden yönetim kavramının kapsamının genişlemesi sonucu, katılımın sağlanması amacıyla yeni katılım araçları gelişmiştir. Kent konseylerinin oluşturulması, yurttaş girişimleri, sivil inisiyatifler yerel yönetimler tarafından uygulanmaya konulmuş, yönetime katılım düzeyi arttırılmıştır(Bozlağan, 2008: 21). Kent konseyleri de değişen kamu yönetimi anlayışının bir sonucu olarak katılımcı demokrasi düzeyini arttırmak için yerel yönetimlerde oluşturulan bir kurumdur. Maastricht Sözleşmesi'nin birinci ve ikinci bölümünde yer alan Avrupa Birliği Kararlarının mümkün olduğu kadar vatandaşlara en yakın düzeyde alınması, yerel yönetimlerin önemini arttırarak, yerel yönetimlerde katılımı sağlayacak uygulamaların çıkış noktası olmakta, kent konseylerinin ortaya çıkmasında önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkmaktadır (Batal, 2011: 78).Kent konseylerinin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde Yerel Gündem 21 etkili olmuştur. Yerel Gündem 21 “yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli stratejik bir planın hazırlanması ve uygulanması yoluyla yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı, çok sektörlü bir süreci” ifade eder (Atalay ve Boztepe, 2011: 368).

Kent konseylerinin oluşturulmasının arkasındaki diğer bir dinamik de “yönetişim” olgusudur. Yönetişim, yönetime katılımın sağlanması anlayışına vurgu yapmakta, halkın kendini etkileyen kararlara katılımını sağlayacak araçların kullanılmasını savunmaktadır. Yönetişimde olduğu gibi yerel yönetim de, merkezi yönetim, yerel yönetimler, özel kesim ve sivil toplumdan oluşan paydaşlar bütünü olarak görülmektedir (Kerman vd., 2011: 16).

Sonuç olarak dünyada yaşanan gelişmeler birbirlerine paralel bir gelişme göstermiş ve kamu yönetiminin tüm birimleri bu gelişmelerden etkilenecek, daha aktif, katılımcı ve demokratik yönetimlerin oluşması sağlanmıştır.

2.2.1. Kent Konseylerine İlişkin Kavramsal Çerçeve

Bu kısımda kent konseyinin tanımına değinerek, kent konseyinin arkasındaki düşünceye, ortaya çıkışı, gelişimi ve bugünkü son noktasına değinerek, oluşumu, görev ve ilkeleri anlatılacaktır.

2.2.1.1. Tanımı

Katılımcı demokrasi, vatandaşların aktif bir şekilde siyasal sürece katılım düzeyinin artırılmasını ifade eder. Yerel yönetimler demokratik sistemin vazgeçilmez unsurlarıdır. Yerel yönetimlerde katılımı sağlamak için “Yerel Gündem 21” çerçevesinde belediyeler bünyesinde kent konseyleri oluşturulmuştur. Kent konseyleri, sivil toplum kuruluşlarının, kamu ve özel sektör kesiminin temsilcilerinin birlikte temsil edildiği ve farklı aktörler arasında ortak bir işbirliğinin sağlanabildiği yapılar olarak ifade edilmektedir (Usta, 2011: 214).

Kent konseyinin tanımı Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 4. maddesine göre şu şekildedir:Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını ifade eder. Kent konseylerinin kuruluş amaçlarından biri olan yerel yönetim ise, “merkezi yönetim, yerel yönetimler, özel kesim ve sivil toplumdan oluşan paydaşlar bütünü” olarak ifade edilir (Kerman Vd. 2011: 16).

2.2.1.2. Tarihçesi

Küreselleşme, “ekonomiden siyasete, teknolojiden bilime, kültürden sanata, toplumdan çevreye kadar çok geniş bir yelpazede etki alanı oluşturan bir süreci ifade etmektedir.”(Kaypak, 2011: 19). Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, küreselleşme sürecini etkilemiş ve birçok alanda değişim meydana gelmiştir. Değişimler yaşanırken, ortak bazı çevresel sorunlarda gün yüzüne çıkmıştır. Ekolojik felaketler ile önemli hale gelen çevre artık dikkat çekilen konular arasına girmiştir. Çevrenin önemi artarken, “çevreyi temel olarak alan yeni bir küreselleşme eğilimi doğmuş; kalkınmanın ve çevre korumanın sürekliliği bir ilgi alanı olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde küresel bütünleşme artık iyi kalkınmanın sağlanması ve çevrenin korunması ile birlikte değerlendirilmekte” olduğu ifade edilmektedir(Kaypak, 2011: 19). Çevre insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarından biridir. Çevrenin sadece herhangi bir ülkenin kişisel malı değil, tüm ülkelerin özen göstermesi gereken hayati öneme sahip ortak bir mal olarak önemi artarken, “insanların biyolojik, sosyal ve ekonomik faaliyetlerini içinde sürdürdükleri ortam olan çevre, bütün unsurlarıyla bir küresel kamusal mal” olma niteliği göstermektedir (Başaran, 2007: 90).

Çevrenin önemi insan sağlığını etkileyecek belirtilerin ortaya çıkması ile başlamıştır ve “insanın doğa ile ilişkisinin çarpıklaşması demek olan çevrenin bozulması, tahrip edilmesi ve kirletilmesi sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarının çözülmesi de küresel bir mal olup bütün ülkelerin ve insanların ortak hareket etmesini gerektirmektedir”(Başaran, 2007:90). Sağlıksız bir çevrede canlıların hayatlarının sürdürülmesinin imkânsız olduğu açıktır.

Sürdürülebilir kalkınma, çevresel sorunların ortaya çıkması, bunların insan hayatını ve doğal hayatı etkilemesi sonucu devletler, işletmeler,sivil toplum kuruluşları, yeşil gruplar tarafından irdelenmekte ve gerekli önlemlerin alınması konusunda adımlar atılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın ancak sürdürülebilir bir çevre ile mümkün olacağı, çevresel sürdürülebilirlik kavramının, doğal kaynakların sürekliliğinin sağlanması anlamına geldiği ifade edilmektedir. Çevrenin kirlenme hızının, çevrenin temizlenme hızından az olması gerektiği belirtilmektedir(Kaypak, 26: 2011).

Yerel Gündem 21, Birleşmiş Milletler Rio Konferansında kabul edilen beş belgeden birisidir. Yerel Gündem 21 üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan oluşmakta, belgenin

birinci kısmında, gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınmanın gereklerine dikkat çekilmiş, üçüncü kısmında ise demokratik değerler, kadınlar için küresel eylem, çocuklar ve gençlik, yerelin tanınması ve güçlendirilmesi, hükümet dışı kuruluşların güçlendirilmesi, yerel yönetimlerin geliştirilmesi vb. gibi konular üzerinde durulmuştur(Görmez, 2007: 80-81). Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 4. maddesine göre, Yerel Gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını ifade eder. Gündem 21 de yer alan sorunların çözümü yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması sebebiyle, yerel yönetimler önemli bir aktör olarak karışımıza çıkmaktadır (Kerman Vd. 2011: 18).

Yönetişimi odağına yerleştiren Yerel Gündem 21 sorunların çözümünde çok aktörlü bir uygulamayı öngörür. Türkiye'de Yerel Gündem 21 uygulamaları İstanbul'da düzenlenen Habitat II konferansı ile olmuştur (Emrealp, 2005: 23).Habitat II toplantısında sürdürülebilir kalkınma ile birlikte yönetişime dayalı olarak, hesap verebilirliğe, katılıma, demokrasiye, şeffaflığa vurgu yapılmıştır.Yerel Gündem 21 Türkiye'de "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi" projesi ile başlatılmış, proje Gündem 21'in 28. bölümünde yer alan yerel yönetimlerin kendi belediyelerinde uygulamaları teşvik edilmiştir(Görmez, 2007: 82).

Yerel yönetim anlayışının bir ürünü olan kent konseyi ile ilgili ülkemizdeki ilk düzenleme "1996 yılından sonra Yerel Gündem 21 ortağı olan kentlerde oluşturulmuş, daha sonra Program ortağı olmayan kentlere de yayılmıştır" (Coşkun'dan aktaran Kerman Vd. 2011: 22). Ancak Türkiye de katılımı gerçekleştirmek için getirilen kurumlardan biri olan kent konseyi düzenlemesinin yeni bir uygulama olmadığı yönünde görüşler de mevcuttur. 1930 yılında kabul edilen 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "hemşerilikle ilgili maddesi hemşerilerin belediye yönetimine iştirake hakkı olduğunu belirtmiştir. Hemşeri kıstasına uygun kimseler bu konuda ayrı bir çaba olmaksızın bu haktan yararlanabilmekteydiler. Bu açıdan kent yönetime katılım deneyimleri Yerel Gündem21'den daha geriye götürülmesi" gerektiği yönünde görüşler

vardır (Şat, 2011: 119). Kent konseyleri yeni getirilen bir kurum olmasının yanında konseyin işlevlerini yerine getiren uygulamalar eski Belediye Kanunu'nda da mevcuttur.

2.2.1.3. Amaçları

Kent konseylerinin amaçları “yönetişim” anlayışı çerçevesinde halkın yönetime katılımının sağlanarak, hesap verilebilir yönetimlerin oluşması, şeffaf, demokratik bir kamu yönetimi işleyişine yardımcı olmaktır. Yönetişim, “saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindelik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışı” olarak ifade edilirken (Kestellioğlu, 2011: 63), bu çerçevede kent konseylerine “yerel katılımı” sağlamak görevi verilmiştir.

Demokratik değerlerin yerleşmesine katkı sağlayacağı düşünülen katılımcı yönetimle, “yönetilen temsilcilerinin karar sürecinde yer alması hedeflenmektedir. Karar alma süreçlerini içeren katılımcı yöntemlerin yaygınlaştırılması yoluyla kurulacak kentsel ortaklıkların temsili demokrasiden, doğrudan veya katılımcı demokrasiye geçişi kolaylaştırılabileceği” düşünülmektedir (Kaypak, 2011: 135). Yukarıda da belirttiğimiz gibi doğrudan demokrasi uygulamasının mümkün olmaması ve doğrudan demokrasi yerine tercih edilen temsili demokrasinin katılım ve vatandaş tercihi konusunda yetersiz kalması nedeniyle, katılımı gerçekleştirecek araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Kent konseyleri de devlet-yerel yönetim birimi olarak belediye-sivil toplum kuruluşları vd. gibi kent yaşamında kenti ve kentlileri ilgilendiren konularda ortak katılımı oluşturarak demokrasiyi ve etkin kamu hizmetini yerleştirme amacı taşır. Kent konseylerinin amaçları başka bir deyişle, “kent konseylerinin hem yerel, hem bölgesel hem de ulusal konularda çeşitli kesimleriyle doğrudan bağlantı kurarak, yönetsel ve siyasal karar alma sürecinde daha etkin rol oynamaları gerektiği” şeklinde görüşler vardır (Usta, 2011: 215).

Kent konseylerinin işlev ve amaçları Belediye Kanunu'nun 76. Maddesinde “Kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum

örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar”, şeklinde düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi yönetimi çok aktörlü bir şekilde işleyecek bir yapı oluşmasına imkân vererek katılımcı demokrasinin uygulanması söz konusudur.

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 1. maddesine göre kent konseyinin amaçları şöyledir: kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kent konseylerinin amaçlarından biri olan sürdürülebilir kalkınma “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye atmaksızın bugünkü neslin ihtiyaçlarını karşılayan kalkınmadır” şeklinde tanımlanmaktadır(Altun Ada, 2011: 319). Sürdürülebilir kalkınma üç nokta üzerine oluşur. Birinci nokta, ekonomik kalkınmadır. İkinci kalkınma noktası çevresel kalkınma, üçüncüsü ise sosyal sürdürülebilirliktir(Altun Ada, 2011: 319). Çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sürdürülebilirlik, ekonomik kalkınma gerçekleşirken diğer ikisinin ihmal edilmemesi gerektiğini anlatır.

Kent konseyinin amaçlarından diğer birisi hesap verme sorumluluğudur. 1980'lerden sonra her alanda yaşanan değişim kamu yönetimini de etkilemiştir. Değişen kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde hesap verme sorumluluğu kavramı da kamu yönetimi literatürüne girmiş ve hesap verme sorumluluğu 5018 sayılı Kanununun 8. Maddesine göre şöyle tanımlanmıştır: Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır. Hesap verilebilirlik kamu kaynağının elde edilmesinden, bu kaynağı kamu gereksinimleri için harcanmasını, kamu harcamalarının muhasebeleştirilerek bu sürecin ilgililerine açıklanabilmesini anlatır. Hesap verilebilirlik şeffaf devlet yönetimi oluşumuna hizmet eden bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kent konseyinin amaçlarından bir diğeri de, saydamlık yani şeffaflıktır. Şeffaflık da hesap verilebilirlik ile ilişkilidir. Klasik yönetim anlayışında bulunmayan şeffaflık ilkesi, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının bir ürünüdür. Şeffaflığın tanımını yapacak olursak, şeffaflık, “karışık işlerin düzenlenmesini, gizli kalmış muhtemel hukuk dışı davranışların açığa çıkarılmasını öngören ve bunları sağlamaya yönelik bir çalışma ortamının oluşturulmasını” ifade etmektedir(Chevallier'den Aktaran Eken, 2005: 24). Etkin işleyen bir kamu yönetimin oluşması ve vatandaş memnuniyetinin gerçekleşmesi için şeffaf ve hesap verilebilir bir anlayışın kurumlarda yerleşmesi gerekmektedir.

Kent konseyinin işlevlerine baktığımızda bu işlevlerin, insanların yaşam kalitelerini yükseltmek amacı olduğunu, tartışmaların ve çatışmaların yerini uzlaşmanın aldığı, saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin hayata geçirildiği, sosyal yardımlaşma ve ilişkilerin geliştiği, başkasının hak ve hukukunun korunduğu bir devlet yönetim ve düzenini gerçekleştirme amacı vardır.

2.2.1.4. Oluşumu

Kent konseylerinin oluşumunda ilgi alanına göre kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek odalarının, sendikaların, yerel yönetim temsilcilerinin ve farklı sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri yer almaktadır (Usta, 2011: 201).Kent Konseyi Yönetmeliğinin 5. maddesine göre; Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

- a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
- c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- d) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının

toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,

- e) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- f) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- g) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- h) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer. Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.

Gördüğümüz gibi kent konseylerinin oluşumunda kentin her kademesinde görev yapan gerek merkezi idarenin taşra örgütü temsilcileri, gerek yerel yönetim birimlerinin temsilcileri, üniversitelerin temsilcileri vd. yer almaktadır. Kent konseyi genel kurulu ve kent konseyi yürütme kurulunun oluşumu aşağıda ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.2.1.5. Kent Konseylerinin Görevleri

Kent konseylerinin görevleri Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesinde sayılmıştır. Yönetmeliğe göre kent konseyinin görevleri şunlardır:

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

- d) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- e) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- f) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- g) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- h) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- i) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- j) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- k) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Kent konseyine verilen bu görevler sosyal gelişmeye katkı sağlamakla beraber, bağlayıcı karar alma yetkisine sahip olmayan ve kendine ait bir bütçesi bulunmayan kent konseylerinin bu görevleri yerine getirmesi olanaksız gibi gözükmektedir. Ancak alınan bu kararların, belediyenin yürütme organı olan belediye başkanı ve karar organı olan meclis tarafından dikkate alınacağı düşüncesinden hareketle etkili bir işleyişe sahip olabilir. Çünkü belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri halkın seçimi sonucu oluşan birimler olması sebebiyle, seçilebilmek için halktan gelen istekleri dikkate alma zorunluluğu duyacaklarını belirtebiliriz. Ancak anket yapım sürecinde belediye meclis üyelerince belediye başkanlarının kent konseylerine sıcak bakmadığı, belediyede başka başkan istemem şeklinde tutumlarının olduğu ifade edilmiştir.

2.2.1.6. Kent Konseylerinin Çalışma İlkeleri

Kent konseyleri çalışmalarını gönüllülük esasına göre yerine getirir (Kaypak, 2011: 145). Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 7. Maddesine göre Kent konseyi, aşağıdaki ilkeler temelinde çalışmalarını sürdürür.

- a) YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,
- b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,
- c) Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- d) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,
- e) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,
- f) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

2.2.2. Kent Konseyinin Organları

Kent konseyi genel kurul, yürütme kurulu, divan, konsey başkanı ve konsey bünyesinde bulunan genel sekreterlikten oluşmaktadır.

2.2.2.1. Genel Kurul

Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

- a. Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- b. Belediye başkanı veya temsilcisi,
- c. Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,

- d. Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- e. Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- f. Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- g. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- h. Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Genel kurul, her yıl ocak ve eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder.

Kent konseyinin toplantı ve görüşme usulü Yönetmeliğin 13. Maddesinde düzenlenmiştir. 13. Maddeye göre, kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya yukarıda belirtilen temsilcilerin oluşturduğu katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir.

Yönetmeliğin 14. Maddesine göre, kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur. Yönetmeliğin 16. maddesine göre, kent konseyi genel kurulu bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

2.2.2.2. Yürütme Kurulu

Yürütme kurulu, Kent Konseyi Yönetmeliğinin 11. maddesine göre şu şekilde oluşur: Genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak

üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder. Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

2.2.2.3. Meclisler ve Çalışma Grupları

Kent konseyleri, “kent, sosyal, ekonomik, kültürel ve kentsel gelişimine önemli katkılar sağlayan platformlar” olarak görülür (Baran Vd. 2011: 197). Bunun içindir ki yerel katılımı sağlamak esas amaçtır. Katımın olmadığı, kente ait sorunların bilinmediği bir kent konseyi içi boş düzenleme olmaktan öteye gidemeyecektir. Şehrin sosyal, ekonomik ve kentsel gelişimini gerçekleştirmek için “yönetişim” çerçevesinde katılımın sağlanarak, gerekli önemin verildiği kent konseyleri etkin işleyen bir katılım uygulama aracı olarak karşımıza çıkacaktır.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 4. Maddesine göre kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları ifade eder.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 12. maddesine göre, Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir. Meclislerin ve çalışma guruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. Meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Meclisler ve çalışma gurupları belediyelerde yerel katılımı sağlamak için kent konseyi bünyesinde oluşturulan guruplardır. Meclisler ve çalışma gurupları yerel katılımı sağladığı gibi sosyal sorumlulukların yerine getirilmesinde de önemli bir işleve sahiptir. Usta’ya göre kent konseyleri bünyesinde oluşturulan, “çalışma gurupları ve meclisler aracılığıyla kent ve kentte yaşanan insanların sorunlarını dile getirmek noktasında ve sorunlara yönelik fikir alışverişinde bulunarak, çözüm üretme aşamasında önemli bir işlevi yerine getirdiği” ifade edilir (Usta, 2011: 201). Çalışma gurupları, “belirlenen öncelikli

konulara derinlemesine çalışmalar yapabilecek zamana ve birikime sahip, farklı sektörlerden, kuruluşlardan ve disiplinlerden gelen kişileri, katılımcı yaklaşımın özüne uygun şekilde, yerel sürdürülebilir kalkınma eylem planlamasının farklı bileşenleri etrafında buluşturulması” şeklinde ifade edilir (Atalay ve Boztepe, 2011: 371). Özetle, kent konseyleri bünyesinde oluşturulan çalışma grupları, uzmanlaşmış merkezi, yerel, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurum ve kuruluşların ilgili konularına göre sorunları spesifik olarak ele alıp çözüm üretme işlevini yerine getiren bir yapı olarak karşımıza çıkar.

Kent konseyi bünyesinde oluşturulan kadın meclisleri, gençlik meclisi gibi belirli kesimlerin sorununu gündeme getiren, kamuoyunu bu sorunlara yönlendiren birimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlerin yaşadığı sorunları çözmek ve alkol, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkların önüne geçebilmek için gençlik meclisi etkin bir aktör olarak rol oynayabilmektedir. Böylece kent konseyleri yerel katılımı sağlama amacını yerine getirdiği, kente ait sosyal sorunların çözümünde istenilen amaca ulaşmada anahtar olacaktır.

Örnek olarak, Silivri Kent Konseyinde 9 ayrı çalışma grubu oluşturulmuş, bunlardan bazıları ise şunlardır: İmar ve Şehircilik Çalışma Grubu, Tarihi Mirasın Korunması ve Çevre Çalışma Grubu, Sağlık Çalışma Grubu gibi (Baran Vd. 2011: 192). Gördüğümüz gibi imardan, kültüre, çevreden sağlığa kadar daha birçok konuda kenti ilgilendiren çalışma grubu oluşturulabilir. Kente ait sorunların çözümünde, katılımın sağlanması, halkın kendini ifade edebilmesi çalışma gruplarının etkin işlemesine bağlıdır.

2.2.2.4. Genel Sekreterlik

Kent Konseyi Yönetmeliği uyarınca, kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir. Kent konseyi genel sekreteri, Kent Konseyi yönetmeliğinde belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar. Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur. Yönetmeliğin 15. Maddesine göre, kent konseyinin sekreteryaya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

2.2.2.5. Kent Konseyi Başkanı

Kent konseyi başkanı Kent Konseyi Yönetmeliğinin 11. Maddesinde düzenlenmiştir. Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur. Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır. Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet eder.

2.2.3. Kent Konseyinin Etkinliğini Azaltan Nedenler

Kent konseyleri gerek “Yerel Gündem 21” ile gerekse Habitat II ile halkın yönetime katılımı sağlamak için oluşturulan ve 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu ile getirilen yenilik olmasına karşın istenilen ve beklenen düzeyde etkinlik sergileyememiştir. Bunun altında yatan nedenleri birçok açıdan değerlendirebiliriz. Ama en önemli nedenlerinden biri kent konseylerinin de, ülkemizde yapılan diğer reformlar gibi tepeden inme şeklinde getirilen bir kurum olması, yani yerel halkın dolayısıyla yerel idarelerin istek ve ihtiyaçlarının dikkate alınmamasından kaynaklanmakta, bunun yanında halkın kent konseylerine olan ilgisizliği ve yerel yönetimlerin halkın isteklerini dikkate almaması, vatandaş odaklı yönetimin yoksunluğu gibi nedenler yatmaktadır (Kestellioğlu, 2011: 52).

Etkinliği azaltan diğer bir faktör ise, “5393 sayılı Belediye Yasası’nda belediyelerin kent konseyine çalışmaları noktasında destek sağlayacağı belirtilmiştir. Ancak bu bir zorunluluk değildir ve bu desteğin sağlanması genellikle belediye başkanının inisiyatifine bırakılmıştır” (Savut, 2011: 360). Ancak belediye başkanının zaten halkın oylarıyla seçilen bir kişi olması nedeniyle tekrar seçilebilmek için halkın istek ve taleplerini dikkate almaktadır. Kent konseylerinin kanaatimizce burada ki işlevi halka ait sorunlara dikkat çekmek ve bunun en iyi iletişim kanalıyla sorunu çözecek olan yönetime aktarılmasıdır. Kent konseylerinde alınan kararların belediye meclis için

bağlayıcılığının bulunmaması, “konseye katılım noktasında ve katılanların motivasyonunda da önemli bir dezavantaj” olacağı ifade edilir (Savut, 2011: 360).

Başka bir sorun ise, “belediye meclislerinin kent konseylerini kendilerinin yerine geçecek bir mekanizma olarak görme endişeleri nedeniyle, konseye ve konseyin faaliyetlerine olumsuz yaklaştığı” yönünde görüşler de mevcuttur. (Savut, 2011: 360). Bu durum kent konseyi kararlarının belediye meclislerince dikkate alınacağı ifadesinin meclis üyelerince suiistimale neden olacağı açıkça öngörülmektedir.

Kent konseylerinin işleyişine ilişkin başka bir sorun ise, “konseyde oluşan görüşlerin bağlayıcılığının olmamasıdır. Kent konseyinde ortaya çıkan görüşler belediye meclisinde görüşülmek zorundadır. Ancak bu görüşlerin mecliste değerlendirilmesi konusunda açık bir hukuki ifade yoktur” (Savut, 2011: 360). Alınan bu kararların uygulanmasının meclis ve belediye başkanının inisiyatifine kaldığı görülmektedir.

Kent konseyleri bürokratik olarak belediyeye ait işleri yavaşlattığı, bunun sonucu olarak belediyelerde hizmetlerin etkinliğinin azaldığı ve belediye başkanlarının bu nedenle kent konseylerine isteksiz baktığı ifade edilir (Çukurçayır Ve Eroğlu, 2008: 198).

Kent konseyin etkin işleyişini etkileyen diğer bir etken ise kent konseyinin kendine ait bir bütçesinin olmamasıdır. Kent Konseyi Yönetmeliğinin 16. Maddesine göre, belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar. Konseyin ödeneğinin belediye bütçesinden karşılanması konseyin bağımsız karar almasını etkilemektedir. Bunun sonucu olarak konseyin istenilen düzeyde katılımı gerçekleştirilmesi ve etkin kararların alınması olanaksız gibi gözükmektedir. Belediye meclisinin ve belediye başkanının tutumu kent konseyinin işlerliğini doğrudan etkilemektedir.

Sonuç olarak kent konseyinin işleyişini etkileyen nedenler belediye başkanlarının ve meclisin kent konseyine karşı tedirgin tutumu, bürokrasiyi arttırdığı düşüncesi, halkın bu konuda ki bilgisizliği ve ilgisizliği sonucu katılımın olmaması, konseyin kendine ait bütçesinin olmaması, bağlayıcı karar alamaması, konseyin etkinliğinin azaltan nedenler olarak görülmüştür. Bunun sonucunda etkin işleyen bir kent konseyinden bahsetmemiz mümkün değildir.

2.2.4. Kent Konseyi İle İlgili Öneriler

Kent konseyleri kentin ve kentlinin sorunlarına dikkat çekerek, katılımın sağlanması ile birlikte etkin bir yerel yönetim uygulaması sağlar. Bunun için olumsuzlukların çözümünde çeşitli öneriler sunulmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: Kent konseyinde bulunan yürütme kurulu, “kent hayatında etkin rol oynayan farklı kurumları temsil eden, seçimle gelen, nitelikli, vizyonu geniş, kentin sorunlarına duyarlı, siyasi kimliğini kent konseyi çalışmalarına yansıtmayan kişilerden oluşturması” gerektiği şeklinde görüşler mevcuttur (Keskin vd. 2011, 321).

Başka bir öneri ise oluşturulacak çalışma gruplarının kentin sorunları doğrultusunda oluşturulması ve çalışmalarının çözüm odaklı olarak çözmesi gerektiği ifade edilir (Keskin Vd. 2011: 321). Çalışma gruplarının oluşturulmasında ki amaç kente ve kentlilere ait sorunlara dikkat çekmektir. Bu sorunlara dikkat çekilirken çözüm üretilmesi ve çözümün sonuç odaklı olması esastır.

Diğer bir öneri ise, “çalışma grupları ve meclislerin yaptıkları çalışmalar karar alma mekanizmalarına yansıtılmalı ve elde edilen sonuçlar kamuoyu ile paylaşılmasının” gerektiği ifade edilir (Keskin vd. 2011: 321). Katılımcı demokrasi ve şeffaf yönetim açısından bu durum önemli bir işleve sahiptir. Karar mercilerine aktarılmayan sorunların bir anlamı olmayacağı açıktır. Bunun yanında bu sorunların ve çözümlerinin kamuoyu ile paylaşılması vatandaş memnuniyeti açısından önemli bir işleve sahiptir.

Kent konseyi kente ait bütün farklılıkları bir araya getirerek, uzlaşma kültürünün oluşmasına katkı sağlamaktadır. Uzlaşmanın oluşmasına katkı sağlamak için, meclisin atadığı veya doğrudan seçilen yönetici, farklı siyasi görüşlere eşit mesafede davranmalı, siyasi kutuplaşmalara katılmamalı, farklı fikirleri demokratik bir olgunlukla karşılamalıdır (Toprak, 2011: 9). Örnek olarak kent konseyi genel sekreteri kente ait sorunlarda siyasi görüşünden uzaklaşmalı ve farklı siyasi görüşleri uzlaşma kültürü çerçevesinde değerlendirmelidir. Çünkü kent konseyleri kutuplaşmaların olduğu bir yapı olmamalı aksine uzlaşmanın olduğu farklı görüşlerin bulunduğu ortak akıl olarak algılanmalıdır.

Yerel Gündem 21 uygulamasının, kent konseyi adı altında birleştirilmesine kadar olan süreçte kent konseyi yapısının merkezileşme eğilimi göstermiş ve İçişleri Bakanlığı

tarafından çıkarılan ilk yönetmelikle oluşan merkezileşmenin yerini çıkarılan ikinci yönetmelikte yerleşmeye bıraktığı görülmüştür (Kestellioğlu, 2011: 63). Kent konseylerinin, gerçek anlamda katılımcı yerel demokrasinin gelişmesine katkı sağlaması, “yerel yönetimlerin bu konuda bilinçli ve istekli olmasına” bağlı olduğu ifade edilir (Görmez ve UçarAltınışik, 2011: 46).

Sonuç olarak kente ait ve kentlilerin sorunlarına çözüm üretme görevi olan sosyal bir uzlaşma ortamı sağlayan kent konseylerinin etkinliğini sağlamak için belirli şartlara ihtiyaç vardır. Belediyenin karar organlarının bu konuda bilgili ve istekli olması temel koşuldur. Çünkü konseyin kararlarını değerlendirecek ve uygulayacak olan meclisin ve belediye başkanının istemediği bir yapı etkin işlemeyecektir. Bunun yanında katılımı sağlayacak olan üyelerin de bu konuda bilgi ve ilgisinin olması gerekmektedir. Çünkü gönüllülük esasına göre işleyen kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması gerek belediyenin karar organlarının gerekse konsey üyelerinin bu iş için gönül vermelerine ve sonuç odaklı çözüm üretme istek ve kapasitelerine bağlıdır.

BÖLÜM 3: BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN KENT KONSEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: SAMSUN ÖRNEĞİ

Türkiye’de 2005 yılından itibaren gerçekleştirilen yasal reformlarla yerel yönetimlerde katılımcı demokrasiyi hayata geçirecek çeşitli mekanizmaların ortaya konulduğu görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ise şüphesiz “kent konseyleri”dir.

Bu bölümde, ülkemizde yaklaşık 7 yıllık bir uygulama süreci geçirmiş olan kent konseylerinin Samsun örneğinde etkin bir şekilde faaliyet gösterip göstermediği ve yerel meclis üyelerinin kent konseylerine bakışına ilişkin Samsun’da yapılmış alan araştırması ele alınacaktır. Alan araştırmasına geçmeden önce, araştırmanın yapıldığı İlkadım, Tekkeköy, Canik ve Atakumkent konseylerinin personel ve mali yapısı, aldıkları kararlar ve bu kararların belediye meclislerince kabul edilip edilmediğine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

İlkadım Kent Konseyi 12.11.2009 tarihinde kurulmuş olup, genel sekreter, çalışma grubu sorumlusu, yazışma ve destek olmak üzere 4 personel belediye tarafından görevlendirilmiştir. İlkadım Kent Konseyine mali kaynak, İlkadım Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü bünyesinden sağlanmaktadır. İlkadım Kent Konseyi bünyesinde ana gruplar halinde; Eğitim ve Spor, Kültür Sanat, Çevre ve Temizlik, Ar-Ge ve Proje, İşsizlik ve Yoksullukla Mücadele, Sağlık ve Gıda Güvenliği, Ticaret ve Turizm ve Trafik ve Güvenlik çalışma grupları olarak 8 çalışma grubu ile birlikte Kadın Meclisinde 8, Gençlik Meclisinde 6, Engelliler Meclisinde 7 tane olmak üzere 29 çalışma grubu oluşturulmuştur. 18 Nisan 2010 tarihinde İlkadım Belediyesi Yıldırım Çınar Kültür Merkezinde II. Olağan Genel Kurul toplantısı gerçekleştirilmiş ve bu genel kurul toplantısında görüşülen çalışma gruplarınca hazırlanan 17 projeden 14’ü oybirliğiyle, görüşülmek üzere İlkadım belediye meclisine sunulmuştur. Söz konusu 14 proje şunlardır: Gezici Kütüphane, Kadıköy Mahallesi Süleyman Çelebi Camii Altı Kütüphane ve Okuma Salonu, Gençlik Şöleni, Doğaya İlkadım-İlkadım Doğa Eğitim Parkı, Üniversiteli Gençler Köyde, Samsun ve İlçelerinin Folklorik Yapısı, Türk Sanat Dünyası, Sanat ve Halk Dansları Festivali, 4 Mevsim İlkadım Fotoğraf Yarışması, Kukla Tiyatrosu Festivali, İhtiyaç Sahibi Bayanlara Yönelik Çocuk Bakıcılığı Eğitim Projesi, Bilinçli Tüketici-Bilinçli Tüketim ve Gönüllü Gıda Müfettişliği Uygulama ve Eğitimi Projesi, İlkadım’ı Tanıyorum, Belediyem Beni Koruyor-Tüketici Hakları, 19

Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Etkinlikleri'dir. Belediye Meclisine sunulan 14 projeden 9'u meclis üyelerinin oy çokluğuyla kabul edilip ilgili müdürlüklere konu ile ilgili çalışmalar yapılmak üzere gönderilmiştir. Meclis tarafından kabul gören projeler şunlardır. Kadıköy Mahallesi Süleyman Çelebi Camii Altı Kütüphane ve Okuma Salonu, Doğaya İlkadım-İlkadım Doğa Eğitim Parkı, Üniversiteli Gençler Köyde, 4 Mevsim İlkadım Fotoğraf Yarışması, Kukla Tiyatrosu Festivali, İhtiyaç Sahibi Bayanlara Yönelik Çocuk Bakıcılığı Eğitim Projesi, Bilinçli Tüketici-Bilinçli Tüketim ve Gönüllü Gıda Müfettişliği Uygulama ve Eğitimi Projesi, Belediyem Beni Koruyor-Tüketici Hakları, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Etkinlikleri'dir.(İlkadım Kent Konseyi 2009-2011 Faaliyet Raporu).

Canik Kent Konseyi 12.12.2009 yılında kurulmuş olup, genel sekreter ve sekreter olmak üzere kent konseyinde görev yapmak üzere belediye tarafından 2 personel görevlendirilmiştir. Canik Kent Konseyi mali kaynağını, Özel Kalem ve Kültür Müdürlüğü'nden sağlamaktadır. Canik Kent Konseyi Genel Kurulu'nca alınan 3 kararın Belediye Meclisine kabul edildiği belirtilmiştir. Canik Kent Konseyinde Çocuk Meclisi, Engelliler Meclisi, Gençlik Meclisi, Kadın Meclisi ve Etkin Vatandaşlık ve Kaliteli Yaşam Meclisi olmak üzere beş meclis mevcuttur. Bilişim-İletişim Çalışma Grubu, Doğal Afetler ve Kriz Yönetimi Çalışma Grubu, Eğitim Çalışma Grubu, Enerji Verimliliği ve Yenilebilir Enerji Çalışma Grubu, Hayvan Hakları Çalışma Grubu, Mahalle Çalışma Grubu, Peyzaj, İmar, Trafik Çalışma Grubu, Girişimcilik, Proje, Ticaret Sanayii ve İş Gücü Verimliliği Çalışma Grubu, Sağlık, Çevre Sağlığı ve Gıda Kontrolü Çalışma Grubu, Sosyal Yardım Çalışma Grubu, Spor Hizmetleri Çalışma Grubu, Tarım-Orman, Balıkçılık ve Hayvancılık Çalışma Grubu, Kültür-Sanat ve Turizm Çalışma Grubu olmak üzere 13 çalışma grubu oluşturulmuştur(<http://www.canikkentkonseyi.com>, 14.05.2012). Canik Kent Konseyi 2012 yılı için bir çalışma planı oluşturmuş ve bu planda, halk kütüphanesinin oluşumu, ilçede 7'den 70'e okuma sevgisinin aşılması, gıda kontrollerinin daha sıkı yapılması, sinema günlerigibi sosyal projeler yer almaktadır.

Tekkeköy Kent Konseyi, 28.04.2010 tarihinde kurulmuş olup, sekreteryaya hizmetlerini görmek üzere belediye tarafından 3 personel görevlendirilmiştir. Tekkeköy Kent Konseyi Genel Kurulu'nca alınan 3 karar, Belediye Meclisince kabul edilmiştir. Eğitim,

Kültür, Turizm ve Spor Çalışma Grubu, Tarım, Orman ve Hayvancılık Çalışma Grubu, Sanayi, Ticaret ve İstihdam Çalışma Grubu, Ulaşım ve Trafik Çalışma Grubu, Sağlık ve Çevre Çalışma Grubu, Engelliler Çalışma Grubu olmak üzere altı çalışma grubu oluşturulmuştur.

Atakum Kent Konseyi ise 29.06.2009 tarihinde kurulmuş olup, belediye tarafından bir personel görevlendirilmiştir. Eğitim Çalışma Grubu, Engelsiz Yaşam Çalışma Grubu, İnsan Hakları ve Vatandaşlık Bilinci Çalışma Grubu, Hayvan Hakları Çalışma Grubu, Kültür ve Sanat Çalışma Grubu, Spor ve Sağlıklı Yaşam Çalışma Grubu, Turizm Çalışma Grubu, Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Çalışma Grubu, Bilişim ve İletişim Çalışma Grubu ve Tarım, Orman ve Hayvancılık Çalışma Grubu olmak üzere 10 adet çalışma grubu oluşturulmuştur. Atakum Kent Konseyi Genel Kurulunca alınan bir karar olduğu, bunda belediye meclisinde sadece görüşüldüğü belirtilmiştir. Atakum Kent Konseyi çeşitli etkinlikler düzenlemiştir. Bunlar içerisinde en önemlisi, 17-18 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen, Türkiye Kent Konseyleri Platformu Samsun Çalıştayı'dır. Bu çalıştayda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın nükleer santral, termik santraller ve hidroelektrik santrallerine yönelik yatırımları tartışılmış, çalıştayda ayrıca ülke geneli, Karadeniz Bölgesi ve Samsun'un çevresel sorunları da masaya yatırılmıştır (www.atakumkentkonseyi.org.tr, 13.05.2012).

Görüldüğü gibi, ele alınan kent konseylerinin tamamının personeli ve bütçesi, ilgili belediyelerce karşılanmaktadır. Öte yandan kent konseylerince alınan kararların bir kısmının belediye meclislerince kabul gördüğü anlaşılmaktadır. İlkadım Kent Konseyi'nce alınan 14 kararın 9'u, Canik Kent Konseyi'nce alınan 3 kararın 3'ü, Tekkeköy Kent Konseyi'nce alınan 3 kararın 3'ü belediye meclislerince kabul edilmiş, Atakum Kent Konseyi'nin aldığı bir karar ise mecliste sadece görüşülmüştür. Bu veriler Samsun örneğinde kent konseylerinin kısmen etkin olduklarını göstermektedir.

Bu değerlendirmeden sonra, belediye meclis üyelerinin kent konseylerine ilişkin düşüncelerini ortaya koymaya yönelik alan araştırmasına geçebiliriz.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkililiğine ilişkin görüşlerini Samsun ölçeğinde belirlemektir. Ayrıca söz konusu

alguların cinsiyet, eğitim durumu, meclis üyeliği süresi ve siyasal parti mensubiyetine göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmak da araştırmanın alt amaçları arasındadır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkinliğine ilişkin görüşlerini Samsun ölçeğinde belirlemek amacıyla bir alan araştırması yapılmıştır. Alan araştırmasının evrenini Samsun’da bulunan ve kent konseyini kurmuş belediyelerin belediye meclis üyeleri meydana getirmektedir. Araştırmanın örneklemini olarak kent konseylerini kurmuş İlkadım, Tekkeköy, Canik ve Atakum belediye meclisleri seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen belediyelerin hepsi merkez ilçe belediyesidir. Örneklemi oluşturan belediyelerin belediye meclis üyelerinin toplam sayısı 106’dır.

Belediye meclis üyelerinin kent konseyleri ile ilgili görüşlerini belirleyebilmek amacıyla 19 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Soruların 4’ü demografik verilere ilişkindir. Görüşlerin belirlenmesinde “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde 5’li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Oluşturulan anket formu, pilot olarak bir gruba uygulanmış, eksik, hatalı ve anlaşılmasında güçlük çekilen ifadeler düzeltilmiştir.

Anket formu Kasım – Aralık 2011’de meclis toplantıları esnasında gerekli açıklamalar yapılarak belediye meclis üyelerine dağıtılmış ve doldurulan anket formları geri toplanmıştır.

Anket formları incelendiğinde 87 formun geri döndüğü görülmüştür. Bunlardan hatalı ve eksik doldurulan 3 tanesi değerlendirmeye alınmamış, böylece 84 anket formu SPSS17.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Sınırları

Bu araştırma, kullanılan örneklem ile sınırlıdır. Bu nedenle elde edilen sonuçları ülke bütününe genellemek amaçlanmamaktadır.

Yine bu araştırma deneklerin cevaplarının samimi ve doğru olduğu varsayımıyla sınırlıdır.

Son olarak araştırma belli bir zaman diliminde yapıldığından (Kasım – Aralık 2011) ve zamanla görüşlerin değişebileceği düşünüldüğünden, araştırma yapıldığı zamanla sınırlıdır.

3.4. Bulgular

3.4.1. Kişisel Bilgiler

Tablo 1’de ankete katılanların eğitim durumları ile cinsiyete göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre ankete katılanların %91,7’si erkek, %8,3’ü kadındır. Eğitim durumu bakımından %38,1’le lisans mezunu olanlar ilk sırada yer almaktadır. Bunu %28,6 ile lise-meslek lisesi mezunları takip etmektedir. İlköğretim okulu mezunları ile ön lisans mezunlarının oranı eşittir (%14,3). Yüksek lisans ve doktora mezunu olanların oranı ise oldukça düşüktür (%4,8).

Tablo 1. Örneklemin Eğitim Durumu ve Cinsiyeti

Eğitim Durumu	Cinsiyet		Erkek		Kadın		Toplam	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
İlkokul/Ortaokul	12	14,3	-	-	12	14,3		
Lise-Meslek Lisesi	23	27,4	1	1,2	24	28,6		
Ön lisans	8	9,5	4	4,8	12	14,3		
Lisans	30	35,7	2	2,4	32	38,1		
Yüksek Lisans ve Doktora	4	4,8	-	-	4	4,8		
Toplam	77	91,7	7	8,3	84	100,0		

Tablo 2’de ise belediye meclis üyelerinin kaç dönem meclis üyeliği yaptığını gösteren veriler yer almaktadır. Buna göre ankete katılan meclis üyelerinin büyük bir çoğunluğu (%73,8) ilk dönem meclis üyesidir. Bunu %21,4 ile 2. Dönem meclis üyeleri takip etmektedir. 3. dönem meclis üyelerinin oranı oldukça düşüktür (%4,8).

Tablo 2. Meclis Üyelerinin Seçim Dönemi

Mec. Üyeliği Dönemi	Kişi	%
1. Dönem	62	73,8

2. Dönem	18	21,4
3. Dönem	4	4,8
Toplam	84	100,0

Tablo 3, ankete katılan belediye meclis üyelerinin siyasi partilere göre dağılımını göstermektedir. Buna göre Adalet ve Kalkınma Partisi'ne mensup belediye meclis üyelerinin oranı %45,2'dir. Bunu %25 ile Milliyetçi Hareket Partisi, %23,8 ile Cumhuriyet Halk Partisi'ne mensup belediye meclis üyeleri takip etmektedir.

Tablo 3. Meclis Üyelerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kişi	%
AKP	38	45,2
CHP	20	23,8
MHP	21	25,0
Diğer	5	6,0
Toplam	84	100,0

3.4.2. Belediye Meclis Üyelerinin Kent Konseylerinin Yapısı, İşleyişi ve Etkinliğine İlişkin Görüşleri

Araştırmada, belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkinliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ankete katılanlara 15 soru sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 4'te toplu olarak yer almaktadır.

Tablo 4. Meclis Üyelerinin Kent Konseylerinin Yapısı, İşleyişi ve Etkinliğine İlişkin Görüşleri

Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi belirten sütuna (x) işareti koyunuz.		Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1	Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	12	14,3	25	29,8	14	16,7	27	32,1	6	7,1

2	Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	10	11,9	24	28,6	26	31,0	18	21,4	6	7,1
3	Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.	10	11,9	28	33,3	16	19,0	24	28,6	6	7,1
4	Kent konseylerinin kendine ait bütçesinin olması etkinliklerini artırır.	27	32,1	32	38,1	12	14,3	7	8,3	6	7,1
5	Kent konseyleri bütçe ve personel bakımından belediyelere bağlı olduklarından, belediye yönetiminin etkisi altına girmekte, bağımsız olarak hareket edememektedir.	21	25,0	31	36,9	9	10,7	19	22,6	4	4,8
6	Kent konseyleri hemşehricilik bilincini geliştiren bir kurumdur.	19	22,6	32	38,1	6	7,1	21	25,0	6	7,1
7	Yerel sorunların çözümünde belediye meclisleri yeterlidir; kent konseyleri çok gerekli bir kurum değildir.	5	6,0	21	25,0	4	4,8	40	47,6	14	16,7
8	Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.	12	14,3	38	45,2	13	15,5	19	22,6	2	2,4
9	Kent konseyleri Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde dayatılan bir mekanizmadır.	10	11,9	24	28,6	24	28,6	23	27,4	3	3,6
10	Kent konseyleri halkın ve sivil toplum örgütlerinin yönetime katılımını sağlayan bir işleve sahiptir.	16	19,0	40	47,6	9	10,7	16	19,0	3	3,6
11	Kent konseyleri belediyeye ait işleri yavaşlatarak bürokrasiyi artıran bir mekanizmadır.	4	4,8	10	11,9	14	16,7	50	59,5	6	7,1
12	Kent konseyleri halk tarafından bilinen bir kurumdur.	2	2,4	13	15,5	20	23,8	35	38,1	14	6,0
13	Kent konseylerinin görevlerini yerine getirebilmesi için yeterli personeli vardır.	5	6,0	9	10,7	33	39,3	32	38,1	5	6,0
14	Kent konseylerine belediyeler tarafından gereken önem verilmektedir.	9	10,7	33	39,3	19	22,6	17	20,2	6	7,1
15	Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.	13	15,5	36	42,9	22	26,2	12	14,3	1	1,2

Elde edilen verileri aşağıdaki başlıklar altında analiz etmek mümkündür:

1. *Belediye Meclis Üyeleri ve Kent Konseyi Üyelerinin Kent Konseylerinin Yapısı, İşleyişi ve Görevleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olması:* Ankete katılanların %44,1'inin, "belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir" ifadesine "kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum" şeklinde olumlu cevap verdiği görülmektedir. %39,8'i ise "katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum" şeklinde olumsuz cevap vermiştir. "Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir" ifadesine katılma oranı %40,5, katılmama oranı ise %28,5'tir. Burada kararsız olanların oranı (%31) dikkat çekicidir. Bu verilere göre, ankete katılan belediye meclis üyeleri, kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında belediye meclis üyelerinin, kent konseyi üyelerinden daha fazla bilgiye sahibi olduğu görüşündedirler.

2. *Kent Konseylerinin halk tarafından bilinirliği:* Ankete katılanlara “Kent konseyleri halk tarafından bilinen bir kurumdur” ifadesine katılma düzeyleri sorulmuştur. Belediye meclis üyelerinin %17,9’u bu ifadeye katıldıklarını, %44,1’i ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Söz konusu verilere göre, belediye meclis üyelerinin çoğunluğunun, halkın kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarına inandığı söylenebilir.
3. *Kent Konseylerinin Etkinliği:* Ankete katılanların %70,2’sinin, “kent konseylerinin kendine ait bütçesinin olması etkinliklerini artırır” ifadesine “kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum” şeklinde olumlu cevap verdiği görülmektedir. %15,4’ü ise “katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz cevap vermiştir. Söz konusu ifadeye katılanların partilere göre dağılımına baktığımızda, CHP’ye mensup belediye meclis üyelerinin katılma oranı %90 iken, AKP ve MHP’ye mensup meclis üyelerinin katılma oranı sırasıyla %65,8 ve %66,7’dir.

“Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir” ifadesine katılma oranı %59,5, katılmama oranı ise %25’tir.

Ankete katılanların, “kent konseyleri bütçe ve personel bakımından belediyelere bağlı olduklarından, belediye yönetiminin etkisi altına girmekte, bağımsız olarak hareket edememektedir” ifadesine katılma oranı %61,9, katılmama oranı ise %27,4’tür.

“Kent konseylerinin görevlerini yerine getirebilmesi için yeterli personeli vardır” ifadesine katılma oranı %16,7 katılmama oranı ise %44,1’tir. Burada kararsızların oranı (%39,3) dikkat çekicidir. Görüldüğü gibi, belediye meclis üyelerinin önemli bir kısmı kent konseylerinin yeterli personeli olmadığını düşünmektedir. Söz konusu ifadeye ilişkin verilen cevapların siyasal partilere göre dağılımına baktığımızda ise AKP’ye mensup üyelerin %7,9’u personelin yeterli olduğunu, %55,3’ü ise yeterli olmadığını düşünmektedir. Üyelerin %36,8’i ise kararsızdır. CHP’ye mensup üyelerin %15’i kent konseylerindeki personelin yeterli olduğunu, %65’i ise yeterli olmadığını düşüncesindedir. Buradaki kararsızların oranı ise %20’dir. MHP’li belediye meclis üyelerinin ise %20’si personeli yeterli, %15’i yetersiz bulmaktadır. MHP’li üyelerin %65’i ise bu konuda kararsızdır.

Bu sonuçlara göre, belediye meclis üyeleri, kent konseylerinin kendine ait bütçe ve personelinin olması durumunda bağımsız karar almalarının mümkün olacağı ve konseyin etkinliğinin artacağı görüşündedirler.

4. *Kent Konseylerinin İşlevleri:* Ankete katılanların %45,2'si, “kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır” ifadesine “kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum” şeklinde cevap verirken, %35,7'si “katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. Bu verilere göre, belediye meclis üyelerinin, az bir farkla da olsa, kent konseylerinin kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağladığı görüşünde olduğu söylenebilir.

Öte yandan ankete katılan belediye meclis üyeleri, kent konseylerinin hemşehrilik bilincini artıran bir kurum oldukları inancındadırlar. Zira, “kent konseyi hemşehrilik bilincini geliştiren bir kurumdur” ifadesine katılım oranı %60,7 iken, %32,1'lik kesim ise katılmadığını ifade etmiştir.

Ankete katılanların %66,6'sı “kent konseyleri halkın ve sivil toplum örgütlerinin yönetime katılımını sağlayan bir işleve sahiptir” ifadesine “kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum” şeklinde görüş bildirmiş, %22,6'sı ise “katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum” yönünde fikir beyan etmişlerdir. “Kent konseylerine belediyeler tarafından gereken önem verilmektedir” ifadesine katılım oranı %50 iken, katılmama oranı ise %27,3'tür.

5. *Kent Konseylerinin Gerekliliği:* Ankete katılanların %31'i, “yerel sorunların çözümünde belediye meclisleri yeterlidir; kent konseyleri çok gerekli bir kurum değildir” ifadesine “kesinlikle katılıyorum veya katılıyorum” şeklinde olumlu cevap vermiştir. %64,3'ü ise “katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz cevap vermiştir. “Kent konseyleri Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde dayatılan bir mekanizmadır” ifadesine katılım oranı %40,5 iken, katılmama oranı ise %31'dir. “Kent konseyleri belediyeye ait işleri yavaşlatarak bürokrasiyi artıran bir mekanizmadır” ifadesine %16,7 olumlu cevap verirken, %66,6 olumsuz cevap vermiştir.

Yukarıda yer verildiği gibi belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin gerekliliğine ilişkin görüşlerini alabilmek üç farklı soru sorulmuştur. Bazı meclis üyelerinin, kent konseylerinin Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde dayatılan bir mekanizma olduğu yönündeki görüşlerine karşın, genel kanaat kent konseylerinin gerekli olduğu yönündedir.

6. *Kent Konseylerinin Faaliyetlerine Farklı Siyasi Partilerin Temsilcilerinin Katılması:* Ankete katılanların %58,4'ünün, "kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır" ifadesine katıldıkları, %15,5'inin ise katılmadıkları görülmektedir. Burada kararsız oranı (%26,2) dikkat çekicidir. Cevapların siyasal partilere göre dağılımına baktığımızda ise iktidar ve muhalefet partileri arasında bir fikir ayrılığı olduğu görülmektedir. Söz konusu ifadeye AKP'ye mensup meclis üyelerinin %39,5'i katılırken, CHP'ye MHP'ye mensup üyelerin katılma oranı ise sırasıyla %90 ve %70'dir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Demokrasinin beşiği olarak kabul edilen yerel yönetimler katılım noktasında önemli işlemlere sahiptir. Çoğulcu ve çoğunlukçu anlayışı bünyesinde barındıran demokratik sistemlerde yerel yönetimler önemli bir yere sahiptirler. Bu noktada katılımın önem kazandığı günümüzde, kent konseyleri belediyelerde bir katılım aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcı demokrasi anlayışında, halkın sadece belirli aralıklarla seçimlere katılması değil, halkı ilgilendiren konularda, halkın bu konularla ilgili kararların alınmasına katılmasını sağlamak esas amaçtır. Yerel yönetimi gerçekleştirmek için getirilen kent konseyleri yerel katılımın sağlanması ve yerel sorunların çözümü noktasında gerekli bir kurum olarak görülmektedir. Bu bağlamda kent konseylerinin kentin sorunların çözümüne önemli katkı sağladığı düşünülmektedir.

Alan araştırması sonucunda, belediye meclis üyelerince, kent konseylerinin bütçe ve personel bakımından belediye bağlı olduklarından dolayı bağımsız hareket edemediği ve belediye yönetiminin etkisi altına girdiği yönünde fikir belirtilmiştir. Yerel yönetimlerin özelliklerinden biri olarak kabul edilen idari ve mali özerklik, kent konseyleri içinde istenilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü kent konseylerinin idari karar alamaması ve mali yönden belediyelere bağlı olması kent konseylerinin işlevlerini olumsuz etkilemektedir.

Kent konseylerinin hemşehrilik bilincini geliştiren bir kurum olduğu yapılan alan araştırmasında vurgulanmıştır. Kent konseylerinin hemşehri hukukunu geliştirmesi yerel sorunların çözümünde önemli bir işlev görmektedir. Aynı zamanda kent konseylerinin halkın ve sivil toplum örgütlerinin yönetime katılımını sağlayan bir işleve sahip olduğu ifade edilmiş, böylelikle çoğulcu yönetimin önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda toplumun çeşitli kesimlerinin kendilerini ifade edebilmeleri açısından kent konseyleri önemli bir yenilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vatandaşa etkin hizmet verebilmek açısından sunulan hizmetlerin makul bir zaman sürecinde yerine getirilmesi esas amaçtır. Kent konseylerinin belediyeye ait işleri yavaşlatarak bürokrasiyi arttıran bir mekanizma olarak görülmediği yapılan anket sonunda anlaşılmıştır.

Yapılan ankette kent konseylerine belediyeler tarafından gereken önemin verildiği ifade edilmiştir. Kent konseylerinin kendine ait bütçesinin olmaması ve bağlayıcı karar alamaması kent konseylerinin etkinliğini ve işlevselliğini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle kent konseylerine belediyeler tarafından gereken önemin verilmesi kent konseylerinin işlevlerini arttırıcı etki yapmaktadır.

Söz konusu ankette konseyin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcilerinin katıldığı vurgulanmıştır. Genel itibariyle kent konseylerinin çoğulculuğu ön plana çıkaran bir mekanizma olarak işlem gördüğü ifade edilmiştir.

Anket sonucunda ortaya çıkan ilginç bir sonuç dabelediye meclis üyelerinin, halkın kent konseylerini bilmediği yönündeki görüşleridir. Anketin uygulanması sürecinde belediye meclis üyeleriyle yapılan görüşmelerde demecis üyeleri, halkın konsey hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı ya da hiç bilmediği yönünde fikir beyan etmişlerdir. Yerel yönetişimi hayata geçirmek amacıyla getirilen kent konseylerinin bu bağlamda eksik kaldığı görülmektedir. Yine görüşmelerde belediye başkanlarının kent konseylerine çok sıcak bakmadığı belediye meclis üyeleri tarafından ifade edilmiştir. Belediyenin önemli karar organı olan belediye başkanı tarafından kent konseylerine gereken önemin verilmemesi konseyin çalışmalarında etkinliğini olumsuz etkileyecektir.

Sonuç olarak halkın yönetime katılımını sağlayacağı düşüncesiyle getirilen kent konseyleri ortak anlayış çerçevesinde hemşehrilikhukukunu geliştirdiği, kent sorunlarına belediye meclislerinin yanı sıra katkı sağladığı, sürdürülebilir kalkınma anlayışına zemin hazırladığı, çatışmaların yerini uzlaşmanın aldığı, çoğulcu yönetim anlayışı çerçevesinde demokrasiye katkı sağlayan bir yönetim mekanizması olarak görülmektedir. Son olarak yerel katılımı ve sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşüncesiyle getirilen kent konseylerinin yerel katılımı sağlamada ve kente ait sorunların çözümünde yukarıda belirttiğimiz durumlar düzeltildiği sürece kent konseylerinin çalışmalarının etkili olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKÇAKAYA, Murat (1999), “Belediyelerde Halkla İlişkiler”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 34, ss.77-91.
- AKÇAKAYA, Murat ve Nazlı YÜCEL (2007), “Değişim Mühendisliği ve Türk KamuYönetiminde Uygulanabilirliği”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 66-67.
- AKDOĞAN, Abdurrahman (2007), *Kamu Maliyesi*,Gazi Kitapevi, Ankara.
- AL, Hamza (2007), “Türk Yerel Yönetimlerin Yeniden İnşası”, *Dönüşüm Sürecindeki Türkiye*, Ed. Davut Dursun, Burhanettin Duran, Hamza Al, Alfa Yayınları, İstanbul.
- AL, Hamza (2007), *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*,Vadi Yayınları, Ankara.
- ALODALI, Fatih, Lütfi ÖZCAN, Fikret ÇELİK ve Sefa USTA (2007), “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyelerde Özerklik”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, ss.1-11.
- ALTUN ADA, Ayşen (2011), “Kümeleme Analizi ile AB Ülkeleri ve Türkiye’nin Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 29, ss.319-332.
- ATALAY, Ahmet ve Engin BOZTEPE (2011), “Spor Vasıtası ile Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşmada Kent Konseylerinin Etkinliği”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.363-379.
- ATAR, Yavuz (2005), *Türk Anayasa Hukuku*,Mimoza Yayınları, Konya.
- AYHAN, Ufuk (2008), “Amerika Birleşik Devletlerinde Yerel Yönetimler”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 70, ss.103-120.
- BARAN, Kadir, Sema KURT, Dilruba ÖNAL ve Bahadır HELVACIOĞLU (2011), “İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Bulunan Silivri İlçesi Kent Konseyi Yapılanması ve Gerçekleştirilen Faaliyetler”, *Kent Konseyleri*

Sempozyumu Bildiri Kitabı, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.188-199.

BAŞARAN, Fehmi (2007), “Küresel Bir Kamu Malı OlarakÇevrenin Artan ÖnemiVeSayıştay Denetimi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 65, ss.89-110.

BATAL, Salih (2011), “Avrupa Birliği Yönetimine Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri”,*Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.74-93.

BAYAR, Doğan (2003), “Yönetim, Yerel Yönetim ve İl Özel İdaresi İçin Bir Model Önerisi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 48, ss.3-29.

BEDÜK, Aykut, Sefa USTA ve Mehmet KOCAOĞLU (2006), “Avrupa Birliği’ne Giriş SürecindeTürkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratikleşme SürecindekiMisyolları”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı 10, ss.52-64.

BOZKURT, Ömer, Turgay ERGUN ve Seriyse SEZEN (2008), *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, 2. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara.

BOZLAĞAN, Recep (2008), “Geleneksel Kamu Yönetimi Yaklaşımı, Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı ve Yerel Yönetimlere Etkileri”, *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ed. Recep BOZLAĞAN ve Yüksel DEMİRKAYA, 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara.

BULUT, Yakup ve Şaban TANIYICI (2008), “Yerel Siyasette Aktörler: Kentleri Kimler Yönetiyor?”, *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ed. Recep BOZLAĞAN ve Yüksel DEMİRKAYA, 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara.

BÜLBÜL, Duran (2000), “Merkezden Yönetim-Yerinden Yönetim İlişkilerinde İdari ve Mali Paylaşım”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 39, ss.67-77.

CANPOLAT, Hasan, Mehmet CANGİR (2010), “Değişen Dünyada Kamu Yönetiminin Geleceği ve Türkiye’nin Reform Gündemi: Devletin Daha Fazla Demokratikleşmesi”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 466, ss.25-45.

- CEBECİ, Kemal(2008), “Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 71, ss.23-39.
- ÇEVİKBAŞ, Rafet (1995), “Yerel Yönetimler, İşlevi ve Türkiye’deki Durumu”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 407, ss.69-96.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2009), “Yerel Yönetimde Değişim: Bürokratik Örgütten Hizmet İşletmesine Doğru”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 73, ss.31-49.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif ve Esra B. SİPAHİ (2003), “Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 50-51, ss.35-66.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif ve H. Tuğba EROĞLU (2004), “Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanmaya Farklı Bir Yaklaşım: Verimlilik ve Başarı Karnesi (BalancedScorecard)”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 53, ss.41-67.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif Ve H. Tuğba EROĞLU (2008), “Kent Yönetiminde Demokratik Açılım Olarak Kent Konseyleri”, *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 23-24 Ekim 2008, Yay. Haz. Lütfi Özcan, Fatma Yurttaş, Özer Köseoğlu, Serdar Güleler, Erkam Matbaası, İstanbul.
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2006), *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Çizgi Kitapevi, Konya.
- DEMİR, Nesrin (2010), “Demokrasinin Temel İlkeleri ve Modern Demokrasi Kuramları” *Ege Akademik Bakış*, Cilt10, Sayı 2, ss.597-611, www.onlinedergi.com, 30/07/2011.
- DEMİREL, Demokaan (2005), “Kamusal Retorikte Moda Trend: Yeni Kamu Yönetimi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 58, ss.105-135.
- DEMİREL, Demokaan (2006), “Küresel Eksende Devletin Yeni Kimliği: Etkin Devlet”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 60, ss.105-128.
- DERDİMAN, R.Cengiz (2005), *Yerel Yönetimler*, Aktüel Yayınları, İstanbul.
- DURSUN, Davut (2004), *Siyaset Bilimi*, Beta Yayım, İstanbul.
- EKEN, Musa (2005), *Yönetimde Şeffaflık*, Sakarya Kitabevi, Sakarya.

- EMREALP, Sadun (2005), *Yerel Gündem 21 El Kitabı*, IULA-EMME Yayımları, İstanbul.
- ERSÖZ, Yunus (2000), “Yerel Yönetimlerde Fonksiyonel Değişim”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 38, ss.128-167.
- ERYILMAZ, Bilal (2007), *Kamu Yönetimi*, Erkam Matbaası, İstanbul.
- ERYILMAZ, Bilal (2007), “Değişen Kamu Yönetimi Anlayışı ve Bürokrasi”, *Dönüşüm Sürecindeki Türkiye*, Ed. Davut Dursun, Burhanettin Duran, Hamza Al, Alfa Yayınları, İstanbul.
- GÖRMEZ, Kemal (1997), *Yerel Demokrasi ve Türkiye*, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Konya.
- GÖRMEZ, Kemal (2007), *Çevre Sorunları*, Nobel Yayınları, Ankara.
- GÖRMEZ, Kemal, Harika UÇAR ALTINIŞIK (2011), “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.30-50.
- GÜL, Hüseyin (2008), “Yerinden Yönetim Kavramının Gelişimi, Tanımı Türleri Ve Özellikleri”, *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ed. Recep BOZLAĞAN Ve Yüksel DEMİRKAYA, 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara.
- HASANOĞLU, Mürteza (2001), “Küreselleşmenin Devlet Yönetimine Etkileri”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 43, ss.68-82.
- İNAÇ, Hüsamettin ve Feyzullah ÜNAL (2007), “Türkiye’de Kamu Yönetiminin Denetlenmesinde Yönetimde Açıklığın Önemi ve Uygulanma Düzeyi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 18, ss.41-62.
- İNAÇ, Hüsamettin ve Feyzullah ÜNAL (2006), “İngiltere’de Yerel Yönetimler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 16, ss.125-140.
- KARAKILÇIK, Yusuf ve Ayşe ÖZCAN (2005), “Yerellik (Subsidiarite) İlkesinin Türk Yerel Yönetim Dizgesinde Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Sayı 4, ss.5-30.

- KAYPAK, Şafak (2011), “Katılımcı Yönetim Mekanizması Olarak Kent Konseyleri”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.133-157.
- KAYPAK, Şafak (2011), “ Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Bir Çevre”, *KMÜ Sosyal ve EkonomiİK Araştırmalar Dergisi*, Sayı 13, ss.19-33.
- KELEŞ, Ruşen(2011), *Yerinden Yönetim Ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul.
- KERMAN, Uysal, Yakup ALTAN, Mehmet AKTEL ve Mustafa LAMBA (2011), “Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.13-29.
- KESKİN, Enes Battal, Neslişah H. ERBEY KUŞKU, Yıldız ODAMAN CİNDORUK, Yasemin TATLI (2011), “Kent Konseylerinin Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizması İşlevinin Değerlendirilmesi”,*Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.306-322.
- KESTELLİOĞLU, Gözde (2011), “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”,*Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.51-73.
- KILAVUZ, Raci (2000), “Etkililik-Verimlilik Kavramlarının Analizi Ve Kamusal Mal - Hizmet Sunumunda Etkililik”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 428, ss.147-170.
- KÖSE, H. Ömer (2004), “Yerel Yönetim Olgusu Ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 52, ss.3-42.
- KÖSE, H. Ömer(2003), “Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 49, ss.3-46.
- NOHUTÇU, Ahmet(2011), *Kamu Yönetimi*,Savaş Yayınları, Ankara.

- ODYAKMAZ, Zehra, Ümit Kaymak ve İsmail Ercan (2010), *Anayasa Hukuku-İdare Hukuku*, İkinci Sayfa Yayınları, İstanbul.
- OKTAY, Ercan ve Şerife PEKKÜÇÜKŞEN (2009), “Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları”, *KMUIİBF Dergisi*, Sayı 16, ss.173-185.
- ÖKMEN, Mustafa (2008), “Türkiye’de Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri ve Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması”, *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, , Ed. Recep BOZLAĞAN Ve Yüksel DEMİRKAYA, 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara.
- ÖNER, Şerif (2000), “Belediye Meclis Üyelerinin Yerel Katılım Algılaması”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 428, ss.131-146.
- ÖZER, M. Akif (2005), “Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 59, ss.3-46.
- ÖZER, M. Akif (2006), *Avrupa Birliği Yolunda Türk Kamu Yönetimi Küreselleşme ve Yerelleşme Ekseninde Bir Değişim Hikayesi*, Platin Yayınları, Ankara.
- ÖZER, M. Akif (2006), “Kamu Yönetiminde Kimlik Bunalımı Üzerine Değerlendirmeler”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 61, ss.3-22.
- ÖZER, M. Akif (2000), “Yerel Özerkliğe Doğru: Optimum Görev Bölüşümü”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 38, ss.168-188.
- ÖZTAN, Bilge (2008), *Medeni Hukuk’un Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- PEKER, Ömer (2000), “Yönetimde Değişme Ve Gelişmeler”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 36, ss.3-24.
- PUSTU, Yusuf (2005), “Yerel Yönetimler Ve Demokrasi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 57, ss.121-134.
- SAVUT, Emre (2011), “Yerel Gündem 21 Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.342-362.

- SOYSAL, Abdullah ve Sedat ALICI (2006), “Yerel Yönetimlerde Kaliteli Hizmet Anlayışının Geliştirilmesi ve Kurumsallaştırılması”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 450, ss.167-182.
- ŞAT, Nur (2011), “Halkın Yönetime Katılımının Bir Kanalı Sıfatıyla Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.113-132.
- TEZİÇ, Erdoğan (2005), *Anayasa Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul.
- TOPRAK, Zerrin (2011), “Kent Konseyleri Kuruluş Felsefesi ve Uygulama Temelleri”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.5-12.
- TORTOP, Nuri, Eyüp G. İSPİR ve Burhan AYKAÇ (2005), *Yönetim Bilimi*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- TUTUM, Cahit (1994), *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma*, TESAV Yayınları, Ankara.
- URHAN, Vahide Feyza (2008), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 70, ss.85-102.
- USTA, Sefa (2011), “Katılımcı demokrasi Perspektifinden Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Sakarya Örneği”, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 6-7 Mayıs 2011, Ed. Enes Battal KESKİN, Burfas Baskı, Bursa, ss.200-217.
- UZUN, Yaşar (2011), “Kamu İdarelerinde Etik Yönetim”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 80, ss.33-56.
- ÜNSAL, Erdal (2007), *Makro İktisat*, İmaj Yayıncılık, Ankara.
- YILDIZ, Mete (1996), “Yerel Yönetimler ve Demokrasi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt5, Sayı 4, ss.1-15.
- YILMAZ, Abdullah (2007), “AB’ye Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetiminin Dönüşümü Üzerine Notlar”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 17.

ZEYREKLİ, Sedef ve Rengül EKİZCELEROĞLU (2007), “Avrupa Birliği Bağlamında Hizmette Yerellik (subsidiarite) İlkesi ve İlkenin Türkiye Açısından Ele Alınışı”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 16, Sayı 3, ss.29-48.

5393 Sayılı Belediye Kanunu.

5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu.

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu.

İlkadım Kent Konseyi 2009-2011 Faaliyet Raporu.

<http://www.atakumkentkonseyi.org.tr/?Page=newsdetail&id=18>, 13.05.2012.

<http://www.canikkentkonseyi.com/meclisler.asp>, 14.05.2012.

<http://www.migm.gov.tr>, 15.05.2012.

EKLER

EK: 1

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN KENT KONSEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK ANKET FORMU

Bu anket, belediye meclis üyelerinin kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve etkinliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketten elde edilen veriler, tamamen bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Ankete katılanlardan kimlikleri ile ilgili herhangi bir bilgi istenmemektedir. Soruları samimi ve içtenlikle cevapladığınız ve katıldığınız için teşekkür ederim.

Suat HATAM
Sakarya Üniversitesi
Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın

Eğitim Durumunuz: () İlkokul / Ortaokul () Lise-Meslek Lisesi () Önlisans () Lisans
() Yüksek Lisans () Doktora

Kaç dönemdir meclis üyeliği yapıyorsunuz? () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri

Hangi partiye üyesiniz? () Adalet ve Kalkınma Partisi () Cumhuriyet Halk Partisi
() Milliyetçi Hareket Partisi () Diğer:

	Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi belirten sütuna (x) işareti koyunuz.	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Belediye meclis üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.					
2	Kent konseyi üyeleri kent konseylerinin yapısı, işleyişi ve görevleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.					
3	Kent konseyleri kentin sorunlarının çözümüne önemli bir katkı sağlamaktadır.					
4	Kent konseylerinin kendine ait bütçesinin olması etkinliklerini artırır.					
5	Kent konseyleri bütçe ve personel bakımından belediyelere bağlı olduklarından, belediye yönetiminin etkisi altına girmekte, bağımsız olarak hareket edememektedir.					
6	Kent konseyleri hemşehricilik bilincini geliştiren bir kurumdur.					
7	Yerel sorunların çözümünde belediye meclisleri yeterlidir; kent konseyleri çok gerekli bir kurum değildir.					
8	Kent konseylerinin bağlayıcı karar alamaması etkinliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.					
9	Kent konseyleri Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde dayatılan bir mekanizmadır.					
10	Kent konseyleri halkın ve sivil toplum örgütlerinin yönetime katılımını sağlayan bir işleve sahiptir.					
11	Kent konseyleri belediyeye ait işleri yavaşlatarak bürokrasiyi artıran bir mekanizmadır.					
12	Kent konseyleri halk tarafından bilinen bir kurumdur.					
13	Kent konseylerinin görevlerini yerine getirebilmesi için yeterli personeli vardır.					
14	Kent konseylerine belediyeler tarafından gereken önem verilmektedir.					
15	Kent konseylerinin faaliyetlerine farklı siyasi partilerin temsilcileri katılmaktadır.					

ÖZGEÇMİŞ

Suat HATAM 1988 yılında Samsun'un Çarşamba İlçesi'nin Durakbaşı Köyünde doğdu. İlk ve ortaöğretimini Çarşamba'da tamamladı. 2005 yılında Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü kazandı. 2009 yılında üniversiteden iyi derece ile mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı ve devam etmektedir. 2010 yılında, Maliye Bakanlığı Samsun Defterdarlığı Milli Emlak Müdürlüğünde Milli Emlak Uzman Yardımcısı olarak göreve başladıktan sonra, 2011 yılında girdiği Kaymakam Adaylığı sınavını kazanarak, 2012 yılında ORDU Kaymakam Adayı olarak göreve başladı.